

Rozvoj dobrovolnictví v okrese Třebíč

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Eva Abramuszkinová Pavlíková, Ph.D., M.A.

Lucie Šamánková

Brno 2015

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce, Mgr. Evě Abramuszkinové Pavlíkové, Ph.D., M.A. za cenné rady, připomínky a trpělivé vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat organizaci STŘED, z.ú., především Mgr. Haně Dvořáčkové, za spolupráci a poskytnutí nezbytných informací a materiálů pro vypracování mé práce. V neposlední řadě patří také velké díky mé rodině, přátelům a blízkému okolí, kteří mě po celou dobu studia a psaní podporovali.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Rozvoj dobrovolnictví v okrese Třebíč** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmetná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 21. května 2015

Abstract

Šamánková, L., Development of volunteering in the district Třebíč. Bachelor thesis. Brno: Mendel University, 2015.

This bachelor thesis deals with an analysis of volunteering. The main objective is to suggest a recommendation for development of volunteering in the district of Třebíč through the volunteer center STŘED, including a financial enumeration. The first part consists of definitions of the basic concepts related to this topic, provides a historical context, outlines the legislation and shows the differences within the regions. The second part consists of a qualitative research based on which I will suggest the final recommendation. The qualitative research will be made in the form of interviews and a document analysis.

Keywords

Volunteering, non-profit sector, motivation, barriers to development, publicity

Abstrakt

Šamánková, L., Rozvoj dobrovolnictví v okrese Třebíč. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015.

Moje bakalářská práce je zaměřena na analýzu dobrovolnické činnosti s hlavním cílem navrhnout doporučení rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč prostřednictvím dobrovolnického centra STŘED, z.ú. včetně finančního vyčíslení. V první části vysvětlím základní pojmy s tímto tématem spojené, uvedu do historické souvislosti, nastíním legislativu a znázorním rozdíly v rámci krajů. Druhá část práce bude tvořena kvalitativním výzkumem, na základě kterého vznikne konečný návrh. Kvalitativní výzkum bude zhotoven formou rozhovorů a analýzy dokumentů.

Klíčová slova

Dobrovolnictví, neziskový sektor, motivace, bariéry rozvoje, propagace

Obsah

1	Úvod	9
2	Cíl práce	10
3	Metodika	11
4	Literární přehled	13
4.1	Charakteristika základních pojmů.....	13
4.1.1	Dobrovolnictví.....	13
4.1.2	Dobrovolník.....	15
4.1.3	Mentoring.....	16
4.1.4	Motivace dobrovolníků.....	17
4.1.5	Nezisková organizace.....	17
4.2	Historie.....	24
4.3	Právní zakotvení.....	25
4.3.1	Všeobecná deklarace o dobrovolnictví.....	28
4.3.2	Mezinárodní rok dobrovolníků 2001.....	29
4.3.3	Evropský rok dobrovolnictví 2011.....	29
4.4	Regionální odlišnosti.....	31
5	Vlastní práce	33
5.1	STŘED, z. ú.	33
5.2	Kvalitativní výzkum - rozhovory.....	35
5.2.1	Cíle výzkumu.....	36
5.2.2	Výzkumný problém.....	36
5.2.3	Výzkumné otázky.....	36
5.2.4	Výběr respondentů.....	36
5.2.5	Výzkumná metoda.....	37
5.2.6	Realizace rozhovorů.....	38
5.2.7	Analýza rozhovorů.....	39

5.2.8	Shrnutí výsledků kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaného rozhovoru.....	45
5.3	Kvalitativní výzkum - analýza dokumentů.....	46
5.4	Doporučení rozvoje včetně finančního vyčíslení.....	55
5.4.1	Návrh.....	56
5.4.2	Zohlednění nákladů návrhu	58
6	Diskuze	60
7	Závěr	61
8	Přehled literatury	62
A	Struktura otázek rozhovoru	68
B	Ukázka kódování rozhovoru	70
C	Registrační karta dobrovolníka	72
D	Finanční vyčíslení návrhu	74

Seznam grafů

1 Graf počtu nestátních neziskových organizací v ČR dle krajů	21
2 Graf pohlaví dobrovolníků	48
3 Graf věku dobrovolníků	49
4 Graf stavu dobrovolníků (ve smyslu povolání)	50
5 Graf motivace dobrovolníků k činnosti	51
6 Graf intenzity dobrovolnické činnosti	52
7 Graf oblasti zájmu v dobrovolnictví	53
8 Graf zdrojů informací o dobrovolnictví	54

Seznam tabulek

1 Tabulka počtu nestátních neziskových organizací v letech 2003 - 2013	20
2 Tabulka počtu nestátních neziskových organizací v ČR dle krajů	31
3 Tabulka rozlohy a počtu obyvatel dle krajů	32
4 Tabulka činnosti dobrovolnického centra organizace STŘED (rok 2013)	35
5 Tabulka pohlaví dobrovolníků	48
6 Tabulka věku dobrovolníků	49
7 Tabulka stavu dobrovolníků (ve smyslu povolání)	50
8 Tabulka motivace dobrovolníků k činnosti	51
9 Tabulka intenzity dobrovolnické činnosti	52
10 Tabulka oblasti zájmu v dobrovolnictví	53
11 Tabulka zdrojů informací o dobrovolnictví	54
12 Tabulka pozitiv a negativ	56
13 Tabulka finančního vyčíslení návrhu	74

1 Úvod

Dobrovolnictví, jak již z názvu vyplývá, v sobě ukrývá spojení slov „dobro“ a „volný“. Lze si ho tedy volně vyložit jako „konání dobra volně-tedy ze své vlastní vůle“.

V současné době, kdy peníze hrají značnou roli v životě každého z nás, je velice těžké probudit v lidech touhu po získávání nových zkušeností a hlavně snahu pomáhat druhým a konat aktivity ve svém volném čase „jen tak“, pro dobrý pocit. Čas je „drahý“ a lidé se spíše soustředí sami na sebe a často nevnímají, ani se nechtějí zajímat o výhody plynoucí z dobrovolnické činnosti. Přesto se díky přesvědčení vrchních orgánů moci, které se zapřičinily o ustanovení dobrovolnictví v právním řádu, daří zvýšit publicitu a uvědomění si potřeby této oblasti, což se odráží ve stále rostoucím trendu počtu neziskových organizací v České republice.

Dobrovolníků a neziskových organizací sice přibývá, avšak dobrovolnická centra se stále potýkají s nedostatkem osob zájímajících se o tuto činnost a hlavně s nedostatkem osob, které by se dobrovolnictví chtěly přímo věnovat. Tudíž každá podpora, propagace a návrhy možností rozvoje jsou vítány s pozitivním ohlasem.

Vybrala jsem si proto téma týkající se této činnosti, abych hlouběji pochopila podstatu dobrovolnictví a přišla na to, co může být do budoucna nástrojem k tomu, aby se dobrovolnictví více rozvíjelo. Jako vzorek, prostřednictvím kterého budu výzkum provádět jsem si vybrala dobrovolnické centrum, provozované organizací STŘED, z.ú. sídlící v Třebíči. Výsledný návrh doporučení pro rozvoj zmiňovaného dobrovolnického centra budu vytvářet na základě kvalitativního výzkumu.

2 Cíl práce

Cílem mojí bakalářské práce je vytvořit doporučení pro rozvoj dobrovolnictví v okrese Třebíč prostřednictvím dobrovolnického centra Střed, z. ú., v Moravských Budějovicích.

K dosažení hlavního cíle se pracuji prostřednictvím cílů dílčích. V dílčích cílech se věnuji charakteristice a přehledu neziskového sektoru a dobrovolnictví kompletně v celé České republice včetně bližšího zaměření na okres Třebíč, který je pro moji bakalářskou práci stěžejní.

V mojí práci se často objevují pojmy dobrovolník, dobrovolnictví a vše okolo nich. Hned zpočátku tedy vysvětlím význam, dále stručně charakterizuji neziskové organizace, historii a právní zakotvení.

Praktická část je zaměřena na analýzu stavu dobrovolnictví, která také rozebírá zkušenosti, očekávání a motivaci vykonávání dobrovolnické činnosti u organizací a jednotlivců v okrese Třebíč. Analýza je prováděna prostřednictvím kvalitativního výzkumu. Využívám formu polostrukturovaného hloubkového rozhovoru. Rozhovory jsou provedeny čtyři a respondentkami jsou ženy, které se pohybují či pohybovaly ve vedoucích pozicích dobrovolnických center v okrese Třebíč. Konkrétně se jedná o již zmiňované dobrovolnické centrum provozované organizací STŘED, z.ú. a dobrovolnické centrum Oblastní charity Třebíč. Tyto rozhovory považuji za stěžejní podklad pro vytvoření výsledného doporučení. Dále mým původním záměrem bylo udělat dotazníkové šetření s dobrovolníky pracující pro STŘED, avšak během rozhovorů jsem se dozvěděla, že dané dobrovolnické centrum si zakládá registrační karty dobrovolníků, které obsahují otázky, na které jsem se chtěla zaměřit právě v dotazníkovém šetření. Po důkladném prozkoumání materiálů, zjištění, zdali jsou pečlivě a spolehlivě vyplněny, nastudování problematiky a konzultaci, jsem se rozhodla z důvodu případného získání totožných informací od totožných respondentů z dotazníkového šetření, využít těchto karet a nahradit techniku dotazníkového šetření analýzou zmiňovaných dokumentů. V konečné fázi mé bakalářské práce jsem na základě kvalitativního šetření navrhla doporučení rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč včetně vyčíslení nákladů na jeho realizaci.

3 Metodika

Moje bakalářská práce se dělí na dvě hlavní části. V první části nazvané Literární přehled za pomoci poznatků nastudovaných v odborných publikacích charakterizují základní pojmy, které budou provázet celou práci. Jedná se o pojmy dobrovolnictví, dobrovolník, mentoring, dále se zmíním o motivaci dobrovolníků a fungování neziskových organizací, následně krátce popíši důležité historické mezníky dobrovolnictví a legislativní úpravu včetně Všeobecné deklarace o dobrovolnictví a dvou zásadních roků, které dobrovolnictví ovlivnily. Na konci kapitoly Literární přehled porovnam rozdíly v jednotlivých krajích, týkajících se neziskových organizací obecně.

Druhá část, nazvaná Vlastní práce, je založená na sestavení a vyhodnocení kvalitativního výzkumu a následném vytvoření návrhu doporučení rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč. Vzhledem k tomu, že hlavním cílem této práce je právě návrh doporučení rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč prostřednictvím dobrovolnického centra STŘED, z.ú., v úvodu této kapitoly jsem vyhradila prostor charakteristice zmiňovaného centra. Díky získaným informacím krátce objasním, jak a proč STŘED funguje, co je jeho náplní práce, něco z málo historie a také současnosti. Následně již plynule přejdu k samotnému výzkumu. Výzkum bude též rozdělen na dvě části, lépe řečeno budou provedeny dva různé výzkumy. Jeden za využití strukturovaného rozhovoru a druhý za pomoci analýzy dokumentů. První kvalitativní výzkum bude proveden se čtyřmi respondentkami, které odpovídaly mým požadavkům a potřebám k provedení rozhovoru a získání kvalitních informací. K analýze dat získaných z rozhovorů využiji metodu otevřeného kódování. Jednotlivá slova či úseky tak opatřím kódy, charakterizující danou část rozhovoru. Dále spojím významově podobné kódy do tzv. kategorií. Tyto kategorie budou představovat hlavní prvky, ze kterých budu vycházet při návrhu doporučení rozvoje dobrovolnictví. Druhý kvalitativní výzkum bude proveden prostřednictvím registračních karet dobrovolníků, věnujících se činnosti v organizaci STŘED. Jak jsem již naznačila v cíli práce, původním úmyslem bylo provést dotazníkové šetření. Avšak jak jsem se postupně seznamovala s problematikou a s možnostmi dané oblasti, především dobrovolnického centra, které bylo mým ústředním subjektem, pro tvorbu kvalitativního výzkumu, zjistila jsem, že mají důkladně propracovanou administrativu a existují zmiňované dobrovolnické karty. Tyto karty mi byly nejdříve poskytnuty k nahlédnutí, abych si ověřila jejich svědomité zakládání a vyplnění a po poradě s vedoucí práce i daného dobrovolnického centra jsem se rozhodla, vzhledem k tomu, že mnou vyžadované informace, již byly zpracovány technikou dotazníkového šetření zaměnit za techniku analýzy dokumentů. Tyto karty obsahují otázky týkající se osoby dobrovolníka, jeho motivace apod., jejichž odpovědi následně sesumarizují do tabulek a znázorním v grafické podobě. Nakonec provedu shrnutí obou kvalitativních výzkumů, která mi utřídí důležité informace pro naplnění hlavního cíle. Návrh doporučení rozvoje zformuluji dle svého vlastního uvážení, přičemž bude vycházet z poznatků zjištěných výzkumem. Současně

s návrhem se budu věnovat i finančnímu hledisku možného doporučení, vyčíslením konkrétních částek nutných investovat do navrhovaného řešení rozvoje.

4 Literární přehled

4.1 Charakteristika základních pojmů

4.1.1 Dobrovolnictví

„Dobrovolnictví není obět, ale přirozený projev občanské zralosti“ (Hestia, 2005)

Pod pojmem dobrovolnictví si každý z nás vybaví různé věci či myšlenky. Ani autoři odborných publikací se neshodují v jedné jediné totožné definici. Jedním z důvodů, proč neexistuje přesně daná charakteristika, je často uváděno to, že se s dobrovolnictvím můžeme setkat ve zdravotnictví, sportu, kultuře, politice a v neposlední řadě v sociálních zařízeních, tedy v mnoho odlišných oblastech života. Každý se na dobrovolnictví dívá z jiného úhlu pohledu, ale v zásadě všechny směřují ke společnému cíli – pomoc druhým vykonávána z vlastní vůle bez dožadování se odměny.

Dobrovolnictví lze považovat za jeden z fenoménů dnešní doby, který prochází značným rozvojem, čímž se ovšem nedá říci, že by se jednalo o nějakou novinku. S dobrovolnictvím se táhne letitá historie. V podstatě každý z nás se s ním již setkal na vlastní kůži, i když to nemuselo být dobrovolnictví v pravém slova smyslu. Pomoc druhým vykonávaná z vlastní vůle bez dožadování se odměny, jak jsem již popsala cíl dobrovolnictví, může být učiněna i v rámci například rodinné či sousedské výpomoci. Díky tomu se rozlišuje dobrovolnictví formální a neformální. Hlavní a v podstatě jediná odlišnost, kterou zde shledáváme, se týká organizace činnosti. Docházíme-li do nějaké organizace či dobrovolnického centra zpravidla vykonáváme formální dobrovolnictví, naopak pomůžeme-li například staré paní s okopáváním zahrady, jedná se o dobrovolnictví neformální. (Skvovajsa, 2010)

Formy dobrovolnictví

Pojem dobrovolnictví v sobě skrývá mnoho různých významů a možností, jak si jej vykládat, proto ho odborníci daného oboru rozdělili do čtyř různých forem: dobrovolnou občanskou výpomoc, dobrovolnictví vzájemně prospěšné, dobrovolnictví veřejně prospěšné a dárcovství.

Dobrovolná občanská výpomoc je historicky nejstarší formou dobrovolnictví, a to především z hlediska toho, že se jedná o pomoc nabízenou a poskytovanou blízké rodině, přátelům, v okolí sousedství. Lidé vykonávající dobrovolnou občanskou výpomoc své jednání vnímají jako samozřejmé či patřičně vhodné, z čehož vyplývá i základní charakteristika, která se opírá o spontánnost, a jak je definováno celkově dobrovolnictví, bez očekávání jakékoli peněžní úplaty. Jako typický příklad pro dobrovolnou občanskou výpomoc si můžeme představit dřívější nákupy, kdy se obchodovalo pomocí směny. **Dobrovolnictvím vzájemně prospěšným** chápeme činnost, v níž se angažují dobrovolníci prostřednictvím sdružení, spolků, obcí či klubu. Danou činnost provádějí pro uskutečnění předem stano-

vených společných cílů, z jejichž užitku čerpají především členové organizace. Vyskytují se také organizace, kdy lze velice těžko nebo častokrát ani nelze určit jednoznačnou charakteristiku, zdali, jde o zájem veřejně prospěšný či vzájemně prospěšný. Mnohokrát se zájmy současně prolínají. V případě vykonávání **dobrovolnictví veřejně prospěšného** je důležité, aby se dobrovolník soustředil na hlavní cíl, na který se toto dobrovolnictví zaměřuje – při zastávání své funkce a provádění vymezené činnosti být prospěšný okolí a konat svoje aktivity tak, jak je od společnosti očekáváno. S dobrovolnictvím veřejně prospěšným se setkáváme nejčastěji. Zejména v případě dobrovolnických center, která se snaží o získání nových dobrovolníků, jež následně vzdělávají, zaškolují a především organizují. Poslední forma se nazývá **dárcovství**. Jak již z názvu vyplývá, jedná se o poskytnutí nějakého daru ať už neziskové organizaci nebo i osobě samotné. Dar může být předán buď v podobě hmotné, anebo finanční. Důležité pro rozlišení pojmu dárcovství od sponzorství je anonymita dárce. (Šormová, 2006)

Typy dobrovolnictví

I v případě studia typů dobrovolnictví narazíme na více různých verzí. Já zde uvedu trojí dělení z hlediska historického vývoje, z hlediska cesty, kterou se dobrovolnictví ubírá a z hlediska časového vymezení

Z hlediska historického vývoje byl nejdříve vyvinut **evropský model neboli komunitní**. Slovo komunitní je odvozeno od podstatného jména komunita, z čehož vyplývá, že se jedná především o dobrovolnictví, kdy se osoby setkávají v nějaké společné komunitě se společným zájmem. Jedná se například o sportovní spolky. Později byl vyvinut model **americký neboli manažerský**. Zde si také z názvu manažerský můžeme odvodit, jak funguje tento model. Dobrovolníci jsou vedeni manažery z dobrovolnických center. Z hlediska cesty, kterou se dobrovolnictví ubírá, rozlišujeme buď dobrovolnictví „**zdola nahoru**“ anebo „**zvenčí dovnitř**“. První zmiňované je možno popsat jako cestu od neformální „nevinné“ skupinové aktivity až k postupnému zaregistrování neziskové organizace a dobrovolnictví „zvenčí dovnitř“, které je v dnešní době více známé a využíváno – dobrovolníci vykonávají svoji podpůrnou činnost a spolupracují s organizacemi, kde jsou řízeni řádnými zaměstnanci. A z hlediska časového vymezení se dobrovolnictví dělí na **dobrovolné zapojení při jednorázových akcích** (např. sbírky, benefiční koncerty, ... - nepravidelné, jednorázové), **dlouhodobou dobrovolnou pomoc** (např. spolupráce dobrovolníka a nějaké organizace – pravidelné, dlouhodobé) a **dobrovolnou službu** (zpravidla není vykonávána na území domovského státu, všeobecně nákladná – dlouhodobé). (Tošner, 2006)

Bariéry rozvoje dobrovolnictví

Existuje mnoho překážek, které brání fungování dobrovolnictví potažmo dobrovolníků. Jednou z nejzásadnějších je nadneseně řečeno lenost, nezájem a neinformovanost lidí pracujících v organizacích, kde by práce dobrovolníků mohla

přinést pozitivní podporu jejich činnosti. Ne vždy se setkáváme v případě nevyužívání dobrovolnictví s nezájmem ze strany „příjemce“. Velká část z nich se potýká spíše s vnitřními boji ohledně důvěry a korektnosti ze strany dobrovolníka. V dnešní době se již krůček po krůčku prostřednictvím různých propagačních či vzdělávacích akcí, které zvyšují povědomost, vytváření pozic pro koordinátory dobrovolnictví a především také poukazováním na úspěšné a fungující činnosti vykázané dobrovolníky, pracuje na nenásilném potlačování imaginárních překážek, které znemožňují začlenění dobrovolnictví do každodenního života. (Tošner, 2006)

Lidé vykonávající pomoc zcela dobrovolně nepožadují žádné finanční odměny. Jejich dostatečnou odměnou a tím, co je přesvědčuje nadále vykonávat dobrovolnou činnost je především pocit uznání a ocenění okolím, pocit vykonání něčeho dobrého a užitečného pro ostatní, získání poučení a zkušeností do života, uvědomění si životních hodnot a priorit.

Pochopitelně se setkáváme i s opačnou stranou vykonávané činnosti, s níž se dobrovolníci trápí. Mnozí si utvoří představu své práce a výsledků, která bohužel později není z různých důvodů naplněna. Následně zde pochopitelně dochází k demotivaci. Ve spoustě případů dochází k demotivaci z hlediska přílišné jednotvárnosti dané práce, pocit osobní nedocenitelnosti a mnoho dalších. (Tošner, 2006)

Tošner také hovoří o bariérách dobrovolnictví jako o prostředku zlepšení společenských vztahů: *„Bariéry dobrovolnictví nezmizí samy o sobě, dědictví minulosti, zpřetrhané vazby mezi lidmi se neobnoví ze dne na den. Věříme, že dobrovolnictví přispívá k rehabilitaci občanských ctností, mezi kterými ochota pomáhat hraje nemalou roli“* (Tošner, 2006, str. 55)

A také upozorňuje na fenomén dobrovolnictví: *„V současném světě, díky vysokému stupni techniky globálně propojeném a zároveň plném obrovských kontrastů, představuje dobrovolnictví fenomén, překračující hranice států, náboženských i sociálních skupin a ukazující na možnost soužití, které je založené na vzájemné pomoci a solidaritě“* (Tošner, 2006, str. 23)

4.1.2 Dobrovolník

Stejně tak jako pro dobrovolnictví nemáme jednu konkrétní vytyčenou charakteristiku, ani k pojmu dobrovolník se neváže jedno přesné vymezení pojmu, které by bylo považováno jako „to správné“. Využijeme tedy pro lepší představení několik následujících definic.

- *„Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti. Dobrovolník může být vnímán jako spolehlivý pomocník, na kterého je možné mít podobné nároky jako na placené zaměstnance“* (Tošner, 2006, str. 35)

- „Dobrovolníci v sociálních službách jsou lidským prvkem, přinášejí svou životní zkušenost a něco nového – stojí proti stereotypům, vnášejí do vztahů přátelství, zkvalitňují individuální přístup k uživateli a podílejí se na celkovém zkvalitnění sociální služby.“ (Dobrovolnictví v sociálních službách, 2015)
- „Být dobrovolníkem znamená věnovat nezištně a ve svém volném čase svoje vědomosti, schopnosti a energii ve prospěch ostatních lidí“ (HESTIA, 2009, str. 9)

Všechny výše uvedené charakteristiky popisují různé pohledy, avšak vždy se jedná o nějaký způsob vyjádření, jak jsou dobrovolníci vnímáni.

Tošner také ve své knize popisuje přínosy dobrovolníků:

„Svobodně a dobrovolně zvolená aktivita a pomoc jsou tím, co činí z dobrovolníka nositele procesu změn ve společnosti. Jeho tvořivá energie je silou, která pomáhá hledat a otvírat zdroje a možnosti nových řešení. Tím se stává mostem v procesu spolupráce mezi státem, komerčním sektorem a sektorem neziskových organizací.“ (Tošner, 2006, str. 36)

Kodex dobrovolníka

V rámci dobrovolnické služby se můžeme setkávat i s kodexem dobrovolníka, který jasně vymezuje jeho práva a povinnosti. Mezi nejzákladnější práva dobrovolníka a zároveň povinnosti organizace kodex zařazuje právo na absolutní informovanost nejen o činnosti a organizaci samotné, avšak též o činnosti, jež by měl vykonávat, právo na zaškolení a případné odmítnutí činnosti nenáležící schopnostem daného dobrovolníka, právo na spojení a spolupráci s osobou nadřízenou a v neposlední řadě také právo na morální ohodnocení. (Matoušek, 2013)

Kodex dobrovolníka vymezuje také povinnosti, které by měly náležet každému z nich. Většina zmíněných povinností se ztotožňuje s vlastnostmi dobrého člověka. Můžeme zde tedy nalézt spolehlivost, upřímnost, rovnost při plnění závazků, využití možnosti pomoci v případě potřeby, být právoplatným a čestným členem organizace, v níž dobrovolník působí.

4.1.3 Mentoring

Mentoring nebýval v oblasti dobrovolnictví příliš často využívaný pojem, avšak v současné době je stále více slýcháván. Definice o něm hovoří jako o „Blízkém, individuálním mezigeneračním vztahu staršího, zkušenějšího mentora, který má zájem předat své zkušenosti a vědomosti mladšímu, méně zkušenému chráněnci.“ Význam tohoto termínu není spojovaný pouze s dobrovolnictvím. Také právě s mentoringem se každý z nás již setkal. Například v období dospívání nebo při příchodu do nového zaměstnání, kdy jsme registrovali osobu, která pro nás byla „průvodcem“ do další životní etapy. (Brumovská, 2010)

A kdo je mentor? „*Mentor je dobrovolník, jenž je profesionály veden a podporován tak, aby jeho vztah s klientem programu dosáhl požadovaných cílů a přínosů*“. V případě mentoringu, jenž není spojován s dobrovolnictvím

, je důležité zmínit, že v pozici mentora se nikdy neobjevují rodiče či blízcí příbuzní! (Brumovská, 2010, str. 8)

Mentoring v hlavní roli usiluje o rozvoj chráněnce, ať již o sociální, emoční, vědomostní či jakýkoli jiný. Je vnímán jako jeden z elementů neformálního vzdělávání. Hrají zde roli i emoční složky obou osob. (Brumovská, 2010)

4.1.4 Motivace dobrovolníků

Ke spoustě činností, mezi něž se řadí i dobrovolnictví, tedy jsou vykonávány ze své vlastní vůle, člověk potřebuje nějaký podnět. Tímto podnětem často může být motivace. Důvod či cíl, proč danou aktivitu vykonávat. A co stojí za tím, že je člověk najednou motivován vykonávat třeba právě dobrovolnictví?

„*Motivace je proces podněcující aktivitu, vzbuzující, udržující a zaměřující chování*“ (Kohoutek, 2000). Motivaci člověka můžeme též popsat jako proces regulace chování, kdy si člověk stanoví nějaký cíl, kterého se různými prostředky snaží dosáhnout. (Blatný, 2010)

Na přelomu 20. a 21. století proběhl výzkum dárcovství a dobrovolnictví, na kterém se podílela Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS), Agentura neziskového sektoru (AGNES), Agentura STEM, nadace VIA a občanské sdružení HESTIA. Ze získaných dat byly vytvořeny 3 motivace k dobrovolnictví. (Frič, 2001)

Konvenční (normativní) motivace – jedná se o motivaci, kdy osoba vstoupila do dobrovolnické činnosti na základě morálního podnětu, neformálního pravidla chování společnosti, jež ho obklopuje nebo kombinace zmiňovaných. S motivací konvenční se nejčastěji setkáváme u dobrovolníků seniorského věku či nábožensky založených. (Frič, 2001)

Reciproční motivace – reciproční motivace vychází spíše z podnětů potenciálního dobrovolníka samého. Stává se dobrovolníkem především s očekáváním získání nových zkušeností, dovedností a obohacením se ne ve smyslu finančním. Jeho cílem je snaha předat své znalosti či pomoci druhým. Reciproční motivaci naopak shledáváme především u mladých lidí bez náboženského vyznání. (Frič, 2001)

Nerozvinutá motivace – hovoří hlavně o víře a přesvědčení, že vykonávaná činnost je potřebná, uznávaná a smysluplná. Nerozvinutá motivace se týká především studujících osob a dále pak osob střední generace. (Frič, 2001)

Motivaci dobrovolníků pěkně vystihuje tato věta: „*Dnes já tobě, zítra ty mně*“ (Tošner, 2006, str. 35)

4.1.5 Nezisková organizace

„*Úspěšná činnost neziskové nevládní organizace je založena na entuziasmu profesionálů a profesionalitě práce s dobrovolníky. Dobře organizované veřejně pro-*

spěšné dobrovolnictví se může stát nedílnou součástí organizace, kdy profesionálové i dobrovolníci tvoří jeden sehraný tým“ (Tošner, 2006, str. 31)

Neziskovými organizacemi v obecném smyslu chápeme subjekty, které své činnosti nezakládají za účelem zisku, ale pro poskytování sociálních služeb. Opět je těžké získat konkrétní definici, kterou by akceptoval každý, avšak dle Škrabelové (2005) existuje jedna považována za mezinárodně uznávanou. Vyslovili ji profesori Salamon a Anheier. „*Neziskový sektor je chápán jako soubor institucí, které existují vně státních struktur, avšak slouží v zásadě veřejným zájmům, na rozdíl od zájmů nestátních.*“ Autoři ve své studii též zmiňují pět nezbytných náležitosti neziskových organizací. Každá organizace by měla být:

- Institucionalizovaná
 - Nějakým způsobem organizovaná
- Soukromá
 - Základní struktura je izolována od státní správy
- Nezisková
 - Případný vzniklý zisk smí být využit pouze na účely spojené s plněním cílů organizace nikoli jako výdělek pro osoby pohybující se v organizaci
- Samosprávná a nezávislá
 - Veškeré řídicí činnosti a kontroly si organizace zajišťuje v rámci vlastní vůle bez zásahů zvenčí
- Dobrovolná
 - Přítomnost jak v organizaci, tak při různých aktivitách je nenucená – dobrovolná (Škrabelová, 2002)

V odborných literaturách vnímáme základní tři členění neziskových organizací:

Dle účelu zakládání se dělí neziskové organizace na několik právních forem. Podle starého Občanského zákoníku na:

- *Obecně prospěšná společnost*
(Řízená zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech ve znění pozdějších předpisů (novela - zákon č. 208/2002)).
Obecně prospěšné společnosti jsou z hlediska právního evidovány jako právnické osoby. V rámci naplnění důvodů svého vzniku umožňují komukoli z široké veřejnosti využívat obecně prospěšných služeb, jež nabízí za předem ustanovených, neměnných a veřejně známých okolností. S obecně prospěšnými společnostmi se zpravidla setkáme v oblasti školství, kultury, zdravotnictví a sociální péče. (Rektořík, 2007, Deverová, 2008)
- *Nadace a nadační fondy*

(Řízená novelou zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech ve znění pozdějších předpisů (novela - zákon č. 210/2002 Sb.)).

Jedná-li se o nadace a nadační fondy, vyznačují se jako *účelová sdružení majetku*, které se opět zaměřují na plnění obecně prospěšných cílů a potřeb. V tomto případě se jedná především o cíle zaměřené na duchovní hodnoty, ochranu lidských práv a s tím souvisejících hodnot společnosti, ochranu životního prostředí a přírody, kultury, historických památek a tradic a dále na důležité oblasti pro budoucnost, tedy rozvoj vědy, vzdělání a sportu. (Rektořík, 2007)

- *Zařízení církví a náboženských společností*

(Řízené zákonem č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech)

Zařízení církví a náboženských společností stejně jako obecně prospěšné společnosti podléhá právní formě právnické osoby. Řídíme se definicí, která říká že, „*církví a náboženskou společností je dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, založené za účelem vyznávání určité náboženské víry, ať veřejně nebo soukromě, a zejména s tím spojeného shromažďování, bohoslužby, vyučování a duchovní služby.*“ (Deverová, 2008, str. 41)

- *Občanské sdružení*

(Řízené zákonem o sdružování občanů č. 83/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů). (Deverová, 2008)

Nový Občanský zákoník však zavádí změny v případě dělení právnických osob soukromého práva na:

- *Korporace* – v tomto případě nejčastěji hovoříme o tzv. spolcích. Těmi byly nahrazeny výše popsaná občanská sdružení.
- *Fundace* – pod fundace spadají nadace a nadační fondy
- *Ústavy* – na právnickou formu ústavu nejčastěji přecházejí obecně prospěšné společnosti. (epravo.cz, 2013)

Obecně prospěšné společnosti však na rozdíl od občanských sdružení neměli povinnost svoji právní formu změnit na jednu ze tří jmenovaných. Ovšem s podmínkou, že již není možné zakládat nové obecně prospěšné společnosti. Občanská sdružení měli povinnost svoji právní formu změnit. Pokud k tomu nedošlo, s nabytím účinnosti nového Občanského zákoníku byly automaticky převedeny na spolky. (epravo.cz, 2013)

Dle globálního charakteru poslání mohou být založeny:

- Organizace veřejně prospěšné
- Organizace vzájemně prospěšné (Škarabelová, 2002)

A dle předmětu jejich činnosti může být založena:

- Vládní nezisková organizace
- Nestátní nezisková organizace (Škarabelová, 2002)

Rostoucí trend počtu neziskových organizací

Statistika z roku 2013 ukazuje, že se počet neziskových organizací stále navyšuje. Tomuto rostoucímu trendu zcela jednoznačně vévodí občanská sdružení, nyní již povětšinou spolky.

1 Tabulka počtu nestátních neziskových organizací v letech 2003 - 2013

Rok	Občanská sdružení (nyní spolky)	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Evidované právnické osoby
2003	50 997	350	859	884	4 946
2004	53 306	362	898	1 038	4 927
2005	54 963	368	925	1 158	4 605
2006	58 347	380	992	1 317	4 464
2007	61 802	390	1 048	1 486	4 446
2008	65 386	411	1 095	1 658	4 399
2009	68 631	429	1 168	1 813	4 347
2010	72 111	449	1 205	1 958	4 352
2011	75 627	455	1 269	2 126	4 366
2012	79 002	460	1 331	2 299	4 365
2013	84 400	500	1323	2 571	4 176

Zdroj: vlastní zpracování dle Neziskovky.cz, 2013

Financování neziskového sektoru

Peníze v dnešním světě hrají obrovskou roli a jsou součástí života každého z nás. Nejinak tomu je i u neziskových organizací. K tomu, aby nezisková organizace mohla reálně na úrovni fungovat, je zapotřebí, vytvořit plán získávání finančních

prostředků. Zmiňovanou činnost odborně nazýváme fundraising. Zabývá se především možnostmi a postupy, které napomáhají hledat „cesty“ k získání podpory existence organizace, ať už finanční, hmotné či jakékoli jiné. Z výše uvedeného vyplývá, že financování v neziskovém sektoru se zcela jistě vyznačuje jako vícezdrojové. (Rektořík, 2007)

Šedivý a Medlíková ve své publikaci uvádějí tyto typy zdrojů:

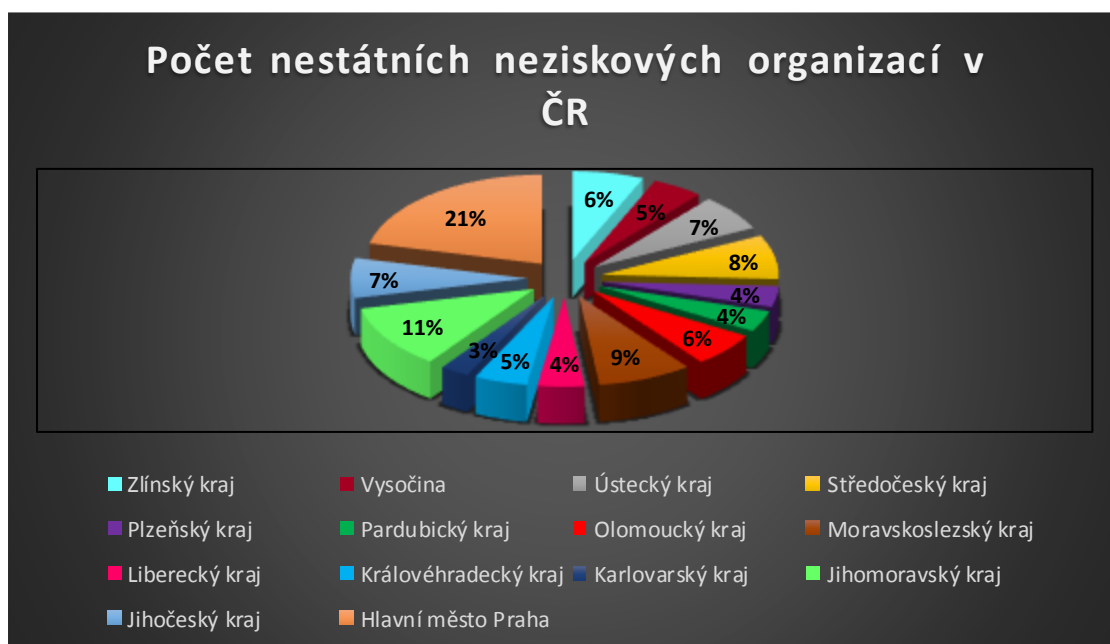
- Příjmy z prodeje služeb a výrobků
- Individuální dárci a dobrovolníci
- Firemní dárci
- Veřejné zdroje (ministerstva, kraje)
- Nadace a nadační fondy
- Ostatní subjekty (ambasády, jiné NO, obchodní komory, zahraniční organizace)(Šedivý & Medlíková, 2011)

Přehled neziskových organizací v České republice

V České republice registrujeme zhruba ke dvěma a půl tisícům neziskových organizací (Zlínský kraj 153, Vysočina 109, Ústecký kraj 155, Středočeský kraj 188, Plzeňský kraj 89, Pardubický kraj 90, Olomoucký kraj 145, Moravskoslezský kraj 202, Liberecký kraj 100, Královéhradecký kraj 114, Karlovarský kraj 62, Jihomoravský 271, Jihočeský 170, Hlavní město Praha přes 500). (*Evidence nestátních neziskových organizací*, ©2013)

1 Graf počtu nestátních neziskových organizací v ČR dle krajů

Zdroj: vlastní zpracování dle Evidence nestátních neziskových organizací (Evidence NNO)

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že s velkou převahou v počtu nestátních neziskových organizací „vítězí“ naše hlavní město Praha. Následuje Jihomoravský a Moravskoslezský kraj. Nejčastěji se u nestátních neziskových organizací v těchto krajích setkáváme s občanskými sdruženími (nyní podle nového občanského zákoníku většinou již se spolky) jakožto právní formou. Jak jsem již výše naznačila, existuje mnoho oblastí, ve kterých neziskové organizace působí. Ve zmiňovaných nejzastoupenějších třech krajích převládá kultura a umění, sociální služby, volnočasové aktivity dětí a mládeže a vzdělání a výzkum. (*Evidence nestátních neziskových organizací*, ©2013).

Zaměříme-li se na okres Třebíč, evidence nestátních neziskových organizací registruje 18 neziskových organizací. Můžeme zde nalézt široké spektrum činností, kterým se organizace věnují od ochrany přírody, životního prostředí, ochrany a chovu zvířat a s tím spojených činností (Dvorní zookoutek U Pipinga, z.s.) a věnujícím se rozvoji venkova a zemědělství (ZERA - Zemědělská a ekologická regionální agentura, z. s.) přes různé sportovní skupiny (SK WELLNESS JANA - aerobní cvičení, HC Moravské Budějovice 2005, ...) až po neziskové organizace věnující se například dobrovolnictví (STŘED) či rozvoji kulturního života (K4).(*Evidence nestátních neziskových organizací*, ©2013)

Seznam nestátních neziskových organizací v okrese Třebíč:

Dvorní zookoutek U Pipinga, z.s., Občanské sdružení KADET, Denní centrum Barevný svět, Vrátko, z.s., STŘED, Třebíčské centrum z.s., ZERA - Zemědělská a ekologická regionální agentura, z.s., HC Moravské Budějovice 2005, Akademie Jana Amose Komenského, z.s. oblast Třebíč, Hospodářská komora Třebíč, Denní centrum Barevný svět o.p.s., SK WELLNESS JANA - aerobní cvičení, Tělocvičná jednota Sokol Opatov, Podhorácko o.p.s., Občanské sdružení Na pohodu..., Dům sv. Antonína, K4, Diakonie ČCE - středisko v Myslibořicích. Z výpisu následujících se pouze dvě věnují dobrovolnické činnosti, a to STŘED, z.ú., a Diakonie ČCE – středisko v Myslibořicích. Třetí organizací zabývající se dobrovolnickou službou je Oblastní charita Třebíč. (*Evidence nestátních neziskových organizací*, ©2013)

V druhé části méj bakalářské práce, která se bude zabývat analýzou stavu dobrovolnictví, budu spolupracovat s organizací STŘED, protože ji považuji za jednu z nejdůležitějších a nejznámějších na Třebíčsku. Společně s ní jsem vybrala pár dalších a krátce charakterizovala jejich činnost. Bližší popis činnosti STŘEDu je uveden na začátku kapitoly „Vlastní práce“.

Některé další neziskové organizace v okrese Třebíč:

Občanské sdružení KADET

Občanské sdružení KADET se uvádí jako dobrovolnické centrum, které se dělí na šest samostatných celků, z nichž čtyři působí v okrese Třebíč. Pod OS Kadet

spadá Centrum volného času Hrubínka, Klub žonglování Magnis, Outdoorové centrum Boomerang, Rodinné centrum Berušky. Mezi jejich klienty patří především děti až do mládežnického věku, pro které připravují pestré zájmové aktivity od jednorázových, přes víkendové, až po letní tábory. (KADET, 2015)

Oblastní charita Třebíč

Oblastní charita Třebíč je církevní neziskovou organizací, která vznikla již na počátku devadesátých let minulého století a do současné doby se stihla značně vyvinout. Věnuje se především oblasti sociální, zdravotní a humanitární pomoci lidem, pro které si život připravil nelehké překážky. Nabízí řadu různorodých služeb, jež mohou využít děti útlého věku až po seniory. (Oblastní charita Třebíč, © 2015)

Vrátka, z. s.

Spolek Vrátka funguje od roku 2008. Jako cílovou skupinu si zvolila osoby se zdravotním postižením, kterým se snaží pomoci prosadit se a začlenit se v běžném životě a společnosti. Prostřednictvím založení vlastních provozoven různého druhu vytváří pro tyto osoby pracovní místa. Mimo jiné sdružení poskytuje i možnost vzdělávání, rekvalifikace a sociální službu sociální rehabilitace. (Vrátka z. s., 2015)

Denní centrum Barevný svět, o.p.s.

Denní centrum Barevný svět je obecně prospěšnou společností, sídlící v Třebíči. V současné době se věnuje nejen poskytování registrovaných sociálních služeb, mezi něž můžeme zařadit denní stacionář, chráněné bydlení a sociální rehabilitace, ale také ostatním službám jako jsou různé výchovné, vzdělávací, kulturní, sportovní či společenské akce, pomoc při zprostředkování zaměstnání a také kontaktu běžnou společností, atd. Většina, z těchto služeb, je poskytována pro klienty s mentálním či kombinovaným postižením. Důležitou náplní jejich činnosti je také projekt „I my rádi pracujeme“, kterému se nyní věnují. (Denní centrum Barevný svět, o.p.s., ©2009-2015)

Diakonie ČCE – Středisko v Myslibořicích

Jedná se o nestátní neziskovou organizaci, jejíž cílovou skupinou jsou především senioři, kteří v důsledku věku vyžadují pomoc s péčí o sami sebe. Nalezneme zde speciálně zaměřené oddělení „Vážka“ pro osoby trpící Alzheimerovou chorobou. (DIAKONIE ČCE, ©2015)

Diakonie ČCE nabízí svoji pomoc prostřednictvím domova pro seniory, domova se zvláštním režimem, domova pro osoby se zdravotním postižením, odlehčovacích služeb a prostřednictvím pečovatelské služby v prostředí krásného barokního zámku, který obklopuje park s vodní nádrží. (DIAKONIE ČCE, ©2015)

„Dobrovolníci nejsou placeni – ne proto, že jsou bezcenní, ale proto, že jsou k nezaplacení...“ – Tímto heslem se řídí středisko Diakonie v Myslibořicích a nejen tam. Dobrovolníci se zde uplatňují jako pravá ruka zaměstnanců při pořádání různých akcí, provádění arteterapií, pomoci při udržování ubytovacích prostorů, ale také přímo při věnování se klientům. (DIAKONIE ČCE, ©2015)

4.2 Historie

Mluvíme-li o dobrovolnictví, datujeme jeho počátky k samému zrodu lidstva. Můžeme tedy říci, že lidé se věnovali dobrovolnictví již od nepaměti. Ovšem nešlo úplně tak o dobrovolnictví, v dnešním slova smyslu. Jednalo se spíše o tzv. neformální dobrovolnictví¹ a solidaritu, které dalo základ nejen pro vznik lidské společnosti, ale taktéž pro veškerá náboženství. (Tošner, 2006)

Již v 19. století vznikaly v českých zemích různorodé vlastenecké spolky v oblasti kultury, umění, vzdělání a vědy, které se podílely na rozvoji spolkové činnosti, taktéž dobročinnosti. Zde můžeme jmenovat Hlávkovu nadaci jako jednu ze současně nadále fungujících. Nebyly to pouze české organizace vznikající v Českém království, ale také německé či židovské, jejichž základem byla dobrovolná spolupráce a pomoc. Ovšem ke spolupráci či pomoci mezi sebou docházelo pouze zřídkakdy. Spíše se zde projevovaly opačné prvky v podobě konkurenčních bojů. Tyto organizace se později staly obětí komunismu a nástrojem politického boje. (Tošner, 2006, *Dobrovolnik.cz*, 2010)

Po roce 19182 docházelo nadále k rozmachu dobročinnosti až do doby ovládnuté německou okupací a vznikem socialistického státu. V období totalitního režimu utrpěla tradice dobrovolnictví vážných trhlin. Za použití násilných prostředků byla dobrovolná práce zcela přerušena a činnost nezávislých organizací, ať už obecních, náboženských či soukromých podléhala určeným podmínkám a byla zcela pod dohledem komunistického vedení státu v tzv. Národní frontě³. Našlo se pár jedinečných organizací, které se snažily jít do opozice proti páchanému násilí a nešetřnému zacházení, ale i ty byly silou moci pronásledovány a následně zlikvidovány. Dobrovolná činnost, jak ji viděli zástupci komunistického vedení, nikoli taková, která má demokratické priority, byla spíše povinně dobrovolná a byla zneužívána ke komponování socialismu a ke hlídání, aby nedocházelo k vykonávání aktivit, které byly vedení státu „proti srsti“. (Tošner, 2006, *Dobrovolnik.cz*, 2010)

S rokem 1968 přicházely vidiny na lepší život, které se ovšem potvrdily až o tři desetiletí později v roce 1989, který se do dějin zapsal jako Sametová revolu-

¹ Neformální dobrovolnictví jak ho definuje Skovajsa (2010) je pomoc druhým bez nároku na finanční odměnu, jež se děje mimo organizační kontext, např. sousedská výpomoc

² Vznik samostatného Československa

³ V tzv. Národní frontě se sdružovaly veškeré nezávislé organizace, které trpěly podmínky totalitního režimu. (Tošner, 2006)

ce⁴. Cíl pro nadcházející rok a další budoucnost je nasměrován k vytvoření občanské společnosti, kde se klade důraz především na pomoc, spolupráci a solidaritu plnoprávných a svobodných občanů, tak jak to má ve svých hodnotách právě dobrovolnictví. Tento cíl se začal, po ustálení a zaběhnutí změn, postupem času plnit. Lidé si začali uvědomovat, co je pro ně důležité a zařazovali mezi své životní priority humanistické hodnoty tedy ochotu pomáhat takovým občanům, kteří pomoc nejvíce potřebují a nejsou schopni si ji zajistit sami respektive nemocným, slabším, chudším či nějakým způsobem indisponovaným jedincům. (Tošner, 2006)

Mimořádný rozvoj neziskového sektoru na konci devadesátých let dvacátého století předkládal možnost využít nejen ochoty pomáhat, ale také dovedností, znalostí rovněž tak vzdělání nejen v nově vznikajících organizacích věnujících se mládeži, kultuře či sportu nebo také různým organizacím charitativního nebo zdravotnického rázu, které začínaly „od nuly“, ale také ve znovu oživených spolcích či sdruženích, které byly dříve nuceny totalitním režimem ukončit či přerušit svoji činnost. Mezi nejznámější z nich patří Sokol či YMCA. (Tošner, 2006)

Ačkoli se dobrovolnictví stále více dostává do bližšího povědomí občanů, stále je v české společnosti považováno za marginální jev, který není veřejností náležitě oceněn. Opomínají se především výhody plynoucí pro daného dobrovolníka v podobě sbírání cenných zkušeností do života, vytváření nových přátelství, chvályhodné a hodnotné využití volného času. Ovšem v současné době se začíná čím dál více pracovat na publicitě dobrovolnictví, vzniká spousta nových organizací a dobrovolnických center, která usilují o propagaci a lákají k činnosti nové dobrovolníky. Velký krok učinila Evropa vyhlášením Mezinárodního roku dobrovolnictví v roce 2011. (Tošner, 2006, *Dobrovolnik.cz*, 2010)

4.3 Právní zakotvení

S dobrovolnickou činností se zpravidla setkáváme v rámci fungování neziskových organizací. V současné době Česká republika postrádá jeden společný zákon, který by se věnoval všem typům organizací, které se na našem území vyskytují. Řídí se tedy právem soukromým a zčásti také veřejnoprávním, které se využívá především v oblasti registrací organizací, spolků či sdružení.

Jedním z právních předpisů, který dříve pro neziskové organizace, jakožto právnické osoby platil, byl uváděn zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, kde se vymezoval pojem právnická osoba (dále jen „PO“) a s ním související znaky, kterými se PO vyznačuje. Jako jednu z hlavních charakteristik často uvádíme to, že vystupuje jako samostatný subjekt práva. V § 18 odst. 2 tohoto zákona můžeme nalézt rozdělení PO do 4 následujících skupin – sdružení fyzických a právnických osob, účelová sdružení majetku, jednotky územní samosprávy a jiné subjekty,

⁴ Sametová revoluce je označení období revolučních změn v Československu mezi 17. listopadem a 29. prosincem roku 1989, které vedly k pádu komunistického režimu a přeměně politického zřízení na demokratické principy. (Sametová revoluce. [online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Sametov%C3%A1_revoluce)

o kterých to stanoví zákon. Do první skupiny, tedy mezi sdružení fyzických a právnických osob zákon řadí občanská sdružení, zájmová sdružení právnických osob, církve a náboženská sdružení, profesní komory, družstva, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Druhá skupina hovoří o nadacích, nadačních a státních fondech či rozpočtových a příspěvkových organizacích tedy muzea, galerie a další. Ve třetí skupině můžeme najít právní úpravu například budoucích samosprávných krajů. Poslední zmiňovaná skupina nevynechává přesnou oblast, které se věnuje. Většinou obsahuje subjekty, které nelze zahrnout do ani jedné z prvních třech popsanych skupin⁵. (Frič, 2001)

V platném, ke dni 1. leden 2014, zákoně č. 89/2012, občanský zákoník legislativa popisuje problematiku právnických osob mnohem rozsáhleji.

Veškeré zákony týkající se neziskových organizací jako PO, jsou vytvářeny pouze na národní úrovni, schvalovány Parlamentem České republiky. Nižší úrovně tedy regionální a místní postavení neziskových organizací přímo neupravují, pouze zprostředkovaně prostřednictvím různých vyhlášek. (Frič, 2001)

Ve starém, dnes již neplatném občanském zákoníku můžeme najít také přímo úpravu zájmového sdružení právnických osob, což jsou PO působící v neziskovém sektoru založené na základě § 20f) – 21j). Naopak §§ 829-841 se vyznačuje definicí takových sdružení, která vznikají bez nutnosti stát se právnickou osobou). V případě, že takovéto sdružení nenabývá označení právnické osoby, má každý společník vzhledem k třetím osobám stejný závazek na rozdíl od sdružení, která právnickými osobami jsou.⁶ (Frič, 2001)

Nezbytnou součástí pro korektní fungování neziskového sektoru je právo občanské včetně Listiny základních práv a svobod. Také zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů týkající se občanských sdružení a odborových organizací je velmi důležitým právním předpisem v této oblasti. (Frič, 2001)

Mluvíme-li o dobrovolnictví, za hlavní pilíř tohoto odvětví považujeme zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, který po dlouhém historickém bezvládní vznikl dne 24. dubna 2002 a stal se účinným od 1. ledna 2003.

První znění zákona bylo zcela nedostatečné, proto se začalo uvažovat o tvorbě úplně nového právního předpisu, z čehož později v roce 2009 sešlo. Načež v roce 2014, přesněji 5. června, přišla odpověď na daný problém a nabyla účinnosti novela zákona o dobrovolnické službě zákonem č. 86/2014 Sb., jehož základem jsou podněty plynoucí ze zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a z usnesení vlády č. 611/2007 ke Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007-2013 a usnesení vlády č. 108/2013 o Národním

⁵ Poznámka-veškeré uváděné paragrafy v odstavci se týkají zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, který byl již od 1. ledna 2014 nahrazen zákonem č. 89/2012, občanský zákoník!

⁶ Poznámka-veškeré uváděné paragrafy v odstavci se týkají zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, který byl již od 1. ledna 2014 nahrazen zákonem č. 89/2012, občanský zákoník!

akčním plánu podporujícím pozitivní stárnutí pro období let 2013-2017. (*Ministerstvo vnitra České republiky, 2015*)

Výše uvedený zákon pokládáme za první „stavební kámen“ legislativy, jenž se snaží o vymezení základních pojmů týkajících se dobrovolnictví, i když dobrovolnictví obecně nelze zcela jednoznačně definovat, protože existuje široké spektrum pohledů a myšlenek, jak jej lze chápat. Dále také podmínky, za kterých je služba podporována státem, s tím spojené smlouvy, dotace apod. Náležitý právní předpis přispěl nejen k ujasnění si alespoň některých výrazů a zakotvení práv a povinností formálního⁷ typu, nýbrž také k rozšíření povědomí, získání důvěry a uvědomění si důležitosti dobrovolné činnosti. Stal se tedy velice potřebným a uznávaným mezníkem v historii dobrovolnictví.

Budu-li se blíže zabývat obsahem zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů naším hlavním zájmem bude prvních jedenáct paragrafů, tedy první ze sedmi částí, nazvaná Dobrovolnická služba, která viditelně převládá nad ostatními, jenž obrací svoji pozornost ke změnám zákonů o veřejném zdravotním pojištění, důchodovém pojištění a zákonu o dani z příjmu. Čtvrtá a šestá část byla novelou zrušena a poslední sedmá část upozorňuje na nabytí účinnosti daného zákona.

Dobrovolnická služba, jak je definována zákonem v úvodním paragrafu, představuje, co vůbec je předmětem konkrétní úpravy. Jak jsme již výše zmínili „*upravuje podmínky, za kterých stát podporuje dobrovolnickou službu organizovanou podle tohoto zákona a vykonávanou dobrovolníky bez nároku na odměnu*“ (*Zákon o dobrovolnické službě, 2002*). Ovšem ne na všechny aktivity jakkoli spojené s dobrovolnictvím tento zákon dosáhne. Vylučuje činnosti upravené zvláštními předpisy a též činnosti, které nevykazují přesně určené rysy dobrovolnictví, tak jak na něj nahlíží daný zákon. Z čehož jasně vyplývá, že v současné době existují i organizace, které nejsou závislé na podpoře státu a v budoucnosti mohou možnou nevýhodu či výhodu, (záleží, z jaké perspektivy na daný problém pohlížíme), zužitkovat z hlediska toho, že nejsou žádným způsobem omezeni.

Hned po vytyčení hlavního předmětu se věnuje zákon v paragrafu dva až čtyři jeho druhému nejdůležitějšímu prvku, a to ustanovení nejomílanějších termínů tedy dobrovolnická služba, jenž se dělí na krátkodobou (do tří měsíců) a dlouhodobou (delší než tři měsíce) a dobrovolník, dále pak neméně podstatným termínům jako jsou přijímající organizace (zpravidla jakékoli organizace vyžadující práci dobrovolníků) a vysílající organizace, pod kterými často rozumíme dobrovolnická centra. Konkrétnější deskripci nabízí paragraf šest až devět, které poučují o udělování akreditací vysílajícím organizacím prostřednictvím Ministerstva vnitra, o právech a povinnostech vysílajících organizací, ať už obecně, anebo vůči dobrovolníkům apod. V pátém paragrafu nalezneme veškeré náležitosti nezbytné pro sestavení korektních smluv mezi dobrovolníkem a vysílající organizací a s tím se pojící

⁷ Formální dobrovolnictví chápeme dle Skovajsy (2010) jako pomoc či nabízení podpůrné činnosti, práce pro kohokoli/cokoli bez nároku na odměnu, která je ovšem proti neformálnímu dobrovolnictví nějakým způsobem korigována či organizována.

informace. Paragraf deset se zmiňuje o využívání dobrovolnické služby státem a územními samosprávnými celky. Poslední jedenáctý paragraf se zabývá oblastí, která se z velké části podílí na fungování dobrovolnických organizací vůbec, a těmi jsou dotace poskytované Ministerstvem. Každá organizace se musí pro získání dotací prokázat platnou akreditací udělenou Ministerstvem vnitra. (*Zákon o dobrovolnické službě, 2002*)

Ačkoli zákon není zdaleka tak dokonalý a obsáhlý, jak by mnozí ocenili, snaha o ochranu a komfortní fungování dobrovolníka i dobrovolnických organizací je znatelná.

Nesmíme opomenout zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, (jenž se také dočkal novelizace – 16. října 2007), v němž též můžeme nalézt některá ustanovení věnující se dobrovolnictví. Tento zákon upravuje tu část, kterou zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, v paragrafu č. 1 odstavci 2a) vylučuje a sem řadíme právě dobrovolnictví/dobrovolníky v oblasti sociálních služeb za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem.

Marginálně můžeme zmínit i zákon č. 359/1999 Sb., sociálně-právní ochrana dětí, kdy dochází k propojení myšlenek paragrafu 41 s paragrafem 2 odstavce a) zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.

4.3.1 Všeobecná deklarace o dobrovolnictví

Hovoříme-li o legislativě, zmíníme v krátkosti i Všeobecnou deklaraci o dobrovolnictví. V roce 2001 se v nizozemském Amsterdamu konala 16. světová konference dobrovolníků, jejíž hlavním výsledkem bylo vydání Všeobecné deklarace o dobrovolnictví schválené mezinárodní správní radou IAVE⁸. Zásadní myšlenku, která z deklarace vyplývá, lze shrnout jako snahu o vyzdvihnutí potřeby fungování a rozvoje dobrovolnictví v dnešním složitém a uspěchaném světě, které vychází z původních pozitivních lidských hodnot dané osoby. Snaží se nenásilně vnutit společnosti, aby si uvědomila, jaké možnosti dobrovolnictví skýtá a že není třeba nic jiného, než chtít využít lidského potenciálu, dovedností a uplatnit základní lidské vlastnosti a snažit se pomoci vytvořit společnost, která funguje na základě principu „jeden za všechny, všichni za jednoho“. *„Účinně a prakticky převádí deklaraci Spojených národů, kde se praví: "My, lid," máme moc změnit svět, do běžného života.“* (*Všeobecná deklarace o dobrovolnictví, 2001*)

„Tato deklarace podporuje právo všech žen, mužů a dětí svobodně se sdružovat a dobrovolně pracovat bez ohledu na kulturní a etnický původ, věk, pohlaví, tělesný stav a společenské nebo ekonomické postavení“. Z čehož plyne, že každý z nás by měl mít možnost na základě vlastní úvahy využít efektivně svůj volný čas, znalosti, dovednosti a bez nároku na odměnu se v tomto čase věnovat druhým, kteří o to stojí nebo pomoc přímo potřebují. (*Všeobecná deklarace o dobrovolnictví, 2001*)

⁸ Mezinárodní asociace pro dobrovolnické úsilí

4.3.2 Mezinárodní rok dobrovolníků 2001

Tentýž rok, kdy se v souvislosti s jejím vydáním začalo hovořit o Všeobecné deklaraci o dobrovolnictví, byl do historie zapsán jako Mezinárodní rok dobrovolníků.

Již na počátku 90. let 20. století se objevovaly úvahy o vyhlášení Mezinárodního roku dobrovolníků, které se později, především díky mezinárodním nevládním organizacím a následně Valnému shromáždění OSN, staly skutečností. Velké zásluhy si přičítá Japonsko, které mělo zájem o ustanovení tohoto roku v rámci vyjádření poděkování za pomoc při zvelebování země, která byla zasažena tragickým zemětřesením. Ustanovením tohoto roku šlo zejména o rozvoj a obecně o veřejnou podporu práce dobrovolníků a vyjádření vděku za veškeré jejich činy či úspěchy. V návaznosti na to, se Mezinárodní rok dobrovolníků zabývá úlohou zaopatřit propagaci dobrovolnictví společně s úsilím o získání další jedinců zabývajících se otázkami ohledně sociální, ekonomické, kulturní, humanitární a mírotvorné činnosti. (*Informační centrum OSN v Praze, 2000, Bergerová, Červenková, 2005*)

Existence mezinárodního roku dobrovolníků si dala čtyři podnětné cíle:

- zajistit dobrovolnické činnosti větší uznání
- posílit podporu dobrovolnické činnosti
- sdílení informací
- publicita.

Co se týče České republiky, můžeme říci, že Mezinárodní rok dobrovolníků vzbudil zájem naší země o dobrovolnictví. Načež byl vytvořen zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, vznikla Koalice dobrovolnických iniciativ, Národní koordinační výbor pro Mezinárodní rok dobrovolníků a v rámci získávání informací Hestia⁹ jako první uskutečnila, dnes již každoroční, konferenci, jejíž hlavní náplní bylo vytvořit účastníkům ucelený obraz o potřebě a fungování dobrovolnictví na mezinárodní úrovni, jak napovídá téma konference „Dobrovolnictví a dárcovství – obnova občanských čtností“ a také informace o chystajících se právních úpravách. Jako první akreditovaná organizace se zasloužila o přijetí dobrovolnictví společností. (Hestia, 2005)

4.3.3 Evropský rok dobrovolnictví 2011

O osm let později v roce 2009 přijala Rada ministrů rozhodnutí o ustanovení roku 2011 jako „Evropského roku dobrovolných činností na podporu aktivního občanství“. Též si stanovilo čtyři cíle, které se v konečném důsledku příliš neliší od cílů Mezinárodního roku dobrovolníků. (*Evropský rok dobrovolnictví 2011, 2015*)

⁹ Hestia je neziskovou organizací podporující dobrovolnictví, jež má velký význam na jeho rozvoji, především v počátcích (první akreditovaná organizace). (HESTIA, 2005)

- vytvoření příznivého prostředí pro dobrovolnictví a řešení stávajících překážek bránících dobrovolným činnostem
- posílit pravomoci dobrovolnickým organizacím a umožnit organizátorům dobrovolných činností, aby zlepšili jejich kvalitu
- oceňovat a uznávat dobrovolné aktivity
- zlepšit povědomí o hodnotě a důležitosti dobrovolnictví

Následující větou také definovala důvod vzniku Evropského roku dobrovolnictví: *„Obecným účelem Evropského roku je podněcovat a podporovat úsilí, které Společenství, členské státy, místní a regionální orgány vyvíjejí, aby občanské společnosti vytvořily podmínky pro dobrovolnictví v Evropské unii (EU) a zajistily větší viditelnější dobrovolných činností v EU, a to zejména výměnou zkušeností a osvědčených postupů.“*(Evropský rok dobrovolnictví 2011, 2015)

4.4 Regionální odlišnosti

Pohlédneme-li na počet a rozdělení nestátních neziskových organizací z hlediska krajů, zjistíme následující informace:

2 Tabulka počtu nestátních neziskových organizací v ČR dle krajů

Kraj	Oblast činnosti					
	Kultura a umění	Sociální služby	Sport a rekreace	Volnočasové aktivity dětí a mládeže	Vzdělání a výzkum	Jiné*
Hlavní město Praha	338	310	82	230	367	1033
Jihočeský	43	61	17	56	44	159
Jihomoravský	69	85	38	70	71	244
Karlovarský	13	21	14	14	12	54
Královéhradecký	32	40	14	32	23	99
Liberecký	19	32	21	32	24	103
Moravskoslezský	45	68	35	68	56	170
Olomoucký	22	53	20	43	34	126
Pardubický	21	28	11	26	23	76
Plzeňský	25	27	9	21	20	72
Středočeský	48	54	29	50	51	175
Ústecký	44	63	23	49	43	111
Vysočina	23	36	15	27	22	81
Zlínský	35	45	23	41	30	142

*Pod „Jiné“ spadají další oblasti nestátních neziskových organizací, které udává Evidence NNO – řadí se sem: ekologie, mezinárodní aktivity, náboženství, ochrana práv a obhajoba zájmů, organizování činnosti, rozvoj obce (komunity) a bydlení, zdraví a jiné.

Zdroj: vlastní zpracování dle Evidence nestátních neziskových organizací (Evidence NNO)

Tabulka udává počty nestátních neziskových organizací rozdělených dle krajů a zároveň dle oblastí činnosti. Přesná čísla jsou uvedena u pěti, z mého pohledu nejdůležitějších, oblastí, které byly u většiny krajů nejvíce zastoupeny.

Jednoznačně nejvyšší počet organizací připadá na hlavní město Prahu. Musíme zde ovšem vzít v potaz rozlohu a především počty obyvatel jednotlivých krajů, které množství jistojistě ovlivňují-viz tabulka č. 2. Nelze tedy porovnávat přesné počty organizací v jednotlivých krajích mezi sebou, pouze představíme-li si množství v procentuálním vyjádření.

Nicméně Praha stojí bezesporu na prvním místě ve všech oblastech. V dalších třech nejlidnatějších krajích – Jihomoravský, Moravskoslezský a Středočeský,

se nestátní neziskové organizace zaměřují především na sociální služby. Následují volnočasové aktivity dětí a mládeže a vzdělání a výzkum. Pro moji práci nejdůležitější kraj Vysočina se taktéž ztotožňuje s výše zmiňovanými kraji v nejpočetnějších oblastech činnosti nestátních neziskových organizací.

Podíváme-li se na tabulku z pohledu celé České republiky (pomineme-li oblast „jiné“, která obsahuje 8 oblastí, tudíž dosahuje nejvyšších hodnot) sledujeme jako první čtyři nejčetnější oblasti sociální služby, volnočasové aktivity dětí a mládeže, vzdělání a výzkum a kulturu a umění.

3 Tabulka rozlohy a počtu obyvatel dle krajů

Kraj	Rozloha v km ²	Počet obyvatel K 31.12. 2014
Hlavní město Praha	496	1 259 079
Jihočeský	10 057	637 300
Jihomoravský	7 196	1 172 853
Karlovarský	3 315	299 293
Královéhradecký	4 758	551 590
Liberecký	3 163	438 851
Moravskoslezský	5 427	1 217 676
Olomoucký	5 267	635 711
Pardubický	4 519	516 372
Plzeňský	7 561	575 123
Středočeský	11 015	1 315 299
Ústecký	5 335	823 972
Vysočina	6 796	509 895
Zlínský	3 964	585 261

Zdroj: vlastní zpracování dle BusinessInfo.cz, Český statistický úřad

5 Vlastní práce

Praktická část mojí bakalářské práce je zaměřena na analýzu zkušeností také očekávání a motivace k dobrovolnické činnosti u organizací či jednotlivců působících v okrese Třebíč. Tato analýza slouží k utvoření si představy o fungování dobrovolnictví, neziskových organizací a případných problémech souvisejících s danou oblastí. Současně je využita jako výchozí prvek pro zformulování doporučení dalšího rozvoje dobrovolnictví, konkrétně v neziskové organizaci Střed, z.ú., který je doplněn o celkovou finanční analýzu nákladů na rozvoj.

5.1 STŘED, z. ú.

Středisko výchovné péče STŘED, jak zní celý název organizace, řadíme k nestátním neziskovým organizacím působícím v okrese Třebíč. Jeho pomoci a podpůrné činnosti mohli první klienti využít již v roce 2000. O tři roky později, v roce 2003, se Střed rozrostl o dobrovolnické centrum. Následující rok byl jedním z klíčových okamžiků – díky dotaci z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a finanční podpoře města Třebíč a kraje Vysočina se podařilo získat potřebného zázemí pro vyvíjenou činnost. (STŘED, o.s. | *Historie organizace*, 2015)

Postupně se Střed začal rozvíjet díky různým programům a aktivitám, do kterých se zapojoval. Program Pět P stál u počátků rozvoje a stal se tak „tahounem“ dobrovolnické činnosti. Následovaly programy Sociální asistence a poradenství v ohrožených rodinách, Internetové sociálně právní psychologické poradenství, Program pro mládež a spoustu dalších. V roce 2006 dokonce rozšířila pomocné aktivity Středu činnost samostatné ambulance klinického psychologa. Tentýž rok proběhla souhrnná registrace veškerých služeb poskytovaných tehdejšími občanským sdružením. Klienti měli možnost využívat provozu nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, seniory a osoby se zdravotním postižením, telefonickou krizovou pomoc a sociální rehabilitace. (STŘED, o.s./ *Historie organizace*, 2015)

Činnost v Moravských Budějovicích vynikla především díky projektu Program pro mládež (finančně zajištěný projekt z fondů EHP, Lichtenštejnska, Islandu a Norska), který zahrnoval mnoho aktivit např.: provoz klubu Su-Terén, preventivní programy pro školy či organizaci tematických táborů. Až v roce 2010 získaly také Moravské Budějovice svoje vlastní zázemí, přestože činnost organizace byla podporována městem již od roku 2005 v rámci programů prevence kriminality a komunitního plánování sociálních služeb. (STŘED, o.s. | *Historie organizace*, 2015)

Co se týče financování, využívá organizace Střed různých forem čerpání finančních prostředků. Z velké části se na něm podílí příspěvky ze státního rozpočtu, dále pak fondy EU a ostatní zdroje evropského společenství, zvláštní vedlejší hospodářské činnosti, dary, nadační příspěvky a také rozpočet Kraje Vysočina. (STŘED, o.s./ *Historie organizace*, 2015)

V současné době se Střed věnuje značnému počtu různorodých činností prostřednictvím následujících: dobrovolnické centrum, program pět P, ostatní dobrovolnické programy, NZDM eMBečko v Moravských Budějovicích, výchovně-rekreačních tábory a pobyty, preventivní a vzdělávací programy pro mateřské, základní a střední školy, sociální asistence a poradenství, sociální rehabilitace, probační programy, ambulance klinické psychologie, provoz Linky důvěry STŘED, celoživotní vzdělávání sociálních pracovníků. V neposlední řadě také disponuje celou řadou akreditací. (STŘED, o.s./ *Předmět činnosti*, 2015)

Vycházíme-li z přechozích informací o zaměření občanského sdružení, lze již snadno odhadnout, jakou cílovou skupinu se snaží oslovit. Jedná se tedy o děti a mládež ve věku 6 – 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, rodiny s dítětem, osoby se zdravotním postižením, seniory, osoby v krizi a osoby v obtížné životní situaci a sociální pracovníky. (STŘED, o.s. | *Cílová skupina*, 2015)

STŘED každoročně vydává výroční zprávu, kde si lze jednoduše prostudovat činnosti, základní informace a spoustu zajímavých informací včetně významných akcí, projektů a financování jednotlivých odvětví v daném roce. Nejnovější dostupné shrnutí práce vykonávané ve STŘEDu obsahuje Výroční zpráva 2013, v níž se lze dočíst, že právě dobrovolnické centrum se soustředí na fungování komunikace a spolupráce mezi dobrovolníky, organizacemi, jež mají o pomoc dobrovolníků zájem a především na získávání nových tváří, utváření zázemí a starost o tváře stávající a celkovou propagaci dobrovolnictví jakožto smysluplné vyplnění volných chvil a rozvoj sociálních myšlenek. Zvolilo si za cílovou skupinu dobrovolníky a přijímající organizace, z čehož plyne jejich cíl připravit pro první zmiňovanou skupinu prostředí a podporu při realizaci dobrovolnických cílů. S cílem koresponduje i poslání dané organizace, které se zaměřuje, jak na stranu dobrovolníka, kterému se snaží usnadnit a zjednodušit vstup do „světa dobrovolníků“, taktéž přinést zkušenosti a nové věci do života, tak na stranu opačnou, kam se řadí přijímající organizace, kterým poskytuje a zprostředkovává práci a pomoc nabízenou dobrovolníky. Výše popsané informace se týkají dobrovolnického centra obecně, zaměříme-li se na fakta týkající se roku 2013, nabízí nám výroční zpráva údaje o zdrojích financování, jimiž bylo město Třebíč a kraj Vysočina, dále pak spolupracující organizace, či školy - Klub Naděje, Třebíč; Barevný svět, o.p.s.; DIANA, o.p.s.; Domov pro seniory Třebíč, Manž. Curieových, Dětský domov Náměšť nad Oslavou; Dům sv. Antonína, Moravské Budějovice; Oblastní charita Třebíč – Dobrovolnické centrum; Gymnázium Třebíč, Katolické gymnázium Třebíč a spoustu dalších, organizované programy - Program pro seniory a osoby se zdravotním postižením, Program Dobrovolnictví v knihovně, Program hlídání dětí pro pěstounské rodiny, ... a v neposlední řadě statistiku celého roku 2013. (Výroční zpráva 2013, 2014)

Zde pro ukázkou tabulka zapojených organizací a dobrovolníků:

4 Tabulka činnosti dobrovolnického centra organizace STŘED (rok 2013)

	Program pro seniory a osoby se zdravotním postižením	Ostatní dobrovolnické programy	Jednorázové akce	Celkem
Dobrovolníci	32	10	-	42
Zájemci	21	16	-	37
Hodiny	1 508	406,5	52,5	1 967
Supervize	4	4	-	4**
Výcviky dobrovolníků	2	2	-	2**
Přijímající organizace	8	7	-	15

**Výcviky a supervize dobrovolníků jsou pro všechny programy společné. (Výroční zpráva 2013, 2014)

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy 2013 STŘED, z.ú.

V současné době, hovoříme-li o období březen/duben 2015, STŘED zaměstnává 25 pracovníků. Co se týče aktivních dobrovolníků, právě dochází do dobrovolnického centra 31 osob. Je těžké, lépe řečeno nemožné, udat přesný číselný údaj o počtu dobrovolníků pro určité časové období, vzhledem k tomu že tato data jsou velice variabilní v čase. Mohou se v podstatě ze dne na den měnit, pokud se daní dobrovolníci rozhodnou, že svoji činnost ukončí nebo naopak přibudou nové posily do týmu. Uvádím tedy počet k určitému termínu nebo později jako statistiku, jak je výše znázorněna v tabulce za rok 2013.

5.2 Kvalitativní výzkum - rozhovory

Pro získání potřebných poznatků jsem využila kvalitativního výzkumu, poněvadž se pro moje data jevil jako vhodnější, než výzkum kvantitativní.

Nejprve jsem provedla kvalitativní výzkum formou polostrukturovaného hloubkového rozhovoru. Vzhledem k tomu, že zásadní pro mne bylo získání informací od osob kvalifikovaných v této oblasti, které mají nadhled a orientují se v procesu fungování dobrovolnictví, stěžejní pro mě v mojí práci byly právě rozhovory, které mi poskytly zmiňované údaje. Můžu zde hovořit o preferenci kvality získaných informací, před kvantitou ve smyslu počtu respondentů. Kvalitativní výzkum jsem prováděla podle stanoveného postupu, kde první zásadní věcí bylo stanovit si adekvátní cíl, z kterého pramenil základní výzkumný problém. Na základě předem daného problému jsem vytvořila strukturu otázek, které jsem se snažila sestavit tak, aby zkoumaly problém z různých úhlů pohledu a pronikly tak do hlubin tématu a navedly mě k mému cíli práce. Struktura otázek byla sestavena

„pyramidovým způsobem“. Na vrcholu stojí základní výzkumná otázka, která vychází z cíle a výzkumného problému a považuji ji za výchozí a stěžejní otázku celého výzkumu. Abych se držela tématu a získala opravdu informace, které potřebuji, utvořila jsem ze základní výzkumné otázky více oblastí charakterizovaných specifickou výzkumnou otázkou. Specifická výzkumná otázka byla vždy výchozím bodem pro tazatelskou otázku, kterou jsem pokládala již respondentům.

5.2.1 Cíle výzkumu

Cílem mého výzkumu je nalézt cestu k rozvoji dobrovolnictví v okrese Třebíč.

5.2.2 Výzkumný problém

Výzkumný problém vychází z výše uvedeného cíle výzkumu a jeho hlavním úkolem je zjistit co brání, popřípadě tvoří cestu k budoucímu rozvoji a propagaci dobrovolnictví v současné době.

5.2.3 Výzkumné otázky

Při tvorbě struktury otázek rozhovoru jsem postupovala podle zadaných kritérií. Nejdříve jsem si vytvořila základní výzkumnou otázku, kterou jsem konkretizovala na specifické výzkumné otázky, z nichž jsem následně zformovala otázky tazatelské, které jsem již pokládala přímo respondentům.

Základní výzkumná otázka zní:

„Jakým způsobem docílit rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč?“

Specifická výzkumná otázka č. 1:

„V jakém stavu se nachází dobrovolnictví nyní?“

Specifická výzkumná otázka č. 2:

„Jaké jsou zamýšlené cíle v oblasti dobrovolnictví do budoucna?“

Specifická výzkumná otázka č. 3:

„Jak získat nové dobrovolníky?“

Specifická výzkumná otázka č. 4:

„Jak se společnost staví k dobrovolnictví?“

5.2.4 Výběr respondentů

Respondenty jsem volila tak, aby byli schopni mi odpovědět na otázky týkající se cíle výzkumu a aby korespondovali především s cílem mého výzkumu. Vzhledem k tomu, že otázky vyžadují, alespoň částečnou orientaci a povědomí o dané

problematice, vybírala jsem osoby, které v současné době jsou nebo v minulosti byly na vedoucích pozicích pohybujících se v oblasti dané problematiky.

Aby nedošlo k porušování zákonů skrze osobní údaje dotazovaných, nahradila jsem jejich pravá jména, jmény smyšlenými.

Přímý výběr možných uchazečů probíhal po předchozí diskuzi s první respondentkou navrženou na rozhovor. Tou se stala Amélie, současná vedoucí dobrovolnického centra v organizaci Střed, která je pro mě hlavním subjektem, na který se soustředím. Amélie se v současné době stará, jak o chod dobrovolnického centra v Třebíči, tak v Moravských Budějovicích, vzhledem k tomu, že pracovní místo koordinátora na Moravské Budějovice, z důvodu nedostatku financí zaniklo. Se slečnou jsem udržovala veškerou komunikaci v rámci psaní bakalářské práce a zároveň byla výchozím vzorkem pro výzkum. V rámci diskuze mi dala tipy na ostatní respondenty a po promyšlení a přezkoumání hlavních požadavků na adepty jsem vybrala ještě dvě ženy působící ať už v současnosti či v minulosti ve STŘEDu. Konkrétně žena, která se v nedávné minulosti věnovala zaměstnání vedoucí pracovnice a zároveň koordinátorky dobrovolnického centra pro Moravské Budějovice. V rámci dalšího výběru jsem jako vhodnou kandidátku určila ženu na pozici současné zástupkyně ředitelky organizace Střed a zároveň bývalé koordinátorky dobrovolnického centra, jejíž pozici převzala první zmiňovaná. Aby odpovědi nebyly tak jednotvárné popřípadě zkreslené jednou organizací, oslovila jsem i vedoucí jiného dobrovolnického centra, které sídlí v Třebíči, abych získala informace i z jiného úhlu pohledu.

Využila jsem tedy alespoň částečně metody sněhové koule, která je založena na získávání respondentů na základě doporučení, popřípadě kontaktů, od již zvolených osob splňujících požadavky pro rozhovor. (Miovský, 2006)

Zde je shrnutí a krátká charakteristika respondentů:

Amélie, 29 let, současná vedoucí dobrovolnického centra organizace Střed, ve své funkci 3 roky

Bohumila, 31, zástupkyně ředitelky organizace Střed, ve své funkci 5 let

Cecilie, 29 let, bývalá vedoucí dobrovolnického centra v Moravských Budějovicích, svoji funkci vykonávala 5 let

Diana, 28, vedoucí dobrovolnického centra Oblastní charity Třebíč, ve své funkci 3 roky

5.2.5 Výzkumná metoda

Ke zpracování výzkumu jsem zvolila metodu hloubkového polostrukturovaného rozhovoru, který se jevil jako nejvhodnější. Postupovala jsem podle obecného postupu této metody. Stanovila jsem si cíl, kterého jsem se následně snažila dosáhnout pomocí otázek pokládaných respondentům. Otázky jsem vymýšlela tak, aby tvořily logickou strukturu. S dotazovanými jsem hovořila pomocí tazatelských otázek, které vycházeli ze specifických okruhů otázek, nad nimiž stála základní výzkumná otázka přímo korespondující s cílem výzkumu. K těmto předpřipraveným

otázkám jsem přímo při rozhovoru připojila otázky doplňující, které se nabízely na základě respondentovy odpovědi. Tímto způsobem jsem se snažila proniknout do hloubky dotazovaného tématu popřípadě pomoci dotazovanému s odpovědí či pochopením otázky.

Důvodem volby právě polostrukturovaného rozhovoru byla možnost vytvoření základního schématu otázek, kterého jsem se následně držela a dodržela tak plánovaný cíl výzkumu. Forma nestrukturalizovaného rozhovoru, kde jedinými hranicemi je cíl výzkumu a jinak volné pole působnosti mi přišla moc uvolněná, což ve mně vyvolávalo obavy z nadměru široce pojatého rozhovoru a zároveň nedostání potřebných informací. Naopak forma strukturovaného rozhovoru se zdála být příliš svázaná přesně daným „harmonogramem“ otázek.

5.2.6 Realizace rozhovorů

Po určení cíle, kterého chci dosáhnout, volbě nejvhodnější výzkumné metody a výběru respondentů došlo k samotné realizaci rozhovoru. Všechny rozhovory probíhaly obdobným způsobem. Oslovila jsem nejdříve vybrané kandidátky, zdali by byly ochotny mi rozhovor poskytnout. V případě, že odpověděly kladně, jak se naštěstí stalo ve všech případech, domluvily jsme si schůzku. Setkání jsme si naplánovaly vždy tak, aby byla pro obě strany vyhovující a příjemná v rámci časové a pracovní vytíženosti.

Do termínu daného rozhovoru jsem si vždy řádně připravila otázky, které byly ve své podstatě stejné, jen se občas mírně lišily v závislosti na tom, s kým byl rozhovor naplánován. S otázkami, vybavena diktafonem, který sloužil k jednoduchému zaznamenání celé konverzace, jsem se dostavila na dané místo, kde se naše schůzka konala.

Na začátku každého rozhovoru jsem se představila a seznámila respondentku nejen s tématem mojí bakalářské práce, ale také s cílem a důvodem prováděného rozhovoru. První zásadní otázka se vždy týkala souhlasu s nahráváním případným uveřejněním informací na univerzitním informačním systému. Následovaly otázky úvodní, které se povětšinou týkaly dotazovaného osobně, navodily příjemnou atmosféru a připravily prostor pro stěžejní část rozhovoru. V této části jsem se držela již předpřipraveného schématu otázek, které jsem dle odpovědí respondentek v případě potřeby doplňovala o další otázky, které rozvíjely, popřípadě blíže vysvětlovaly získané informace. Po zodpovězení všech otázek jsem každé respondentce položila dotaz, zdali má ona nějakou otázku, připomínku popřípadě, jestli ji napadají nějaké další informace, které by mi chtěla k tématu sdělit. Tímto jsme přešly do ukončovací fáze, kterou jsme pomalu rozhovor, s poděkováním a přání hezkého dne, uzavřely.

Všechny rozhovory proběhly v pořádku v příjemné, uvolněné atmosféře, což se odrazilo i v nahrávkách, kde se často objevuje smích, hovorové výrazy, „přemýšlelé pauzy či odmlky“, popřípadě opakování delších či neporozumných otázek. Proto jsem při přepisování nahrávky, samozřejmě se souhlasem dotyčných osob, upravila tak, abych z nich vytáhla pouze důležité informace.

5.2.7 Analýza rozhovorů

Švaříček a Šedová ve své knize výstižně popisují začátek tvorby a důležitá upozornění týkající se analýzy: „*Typicky výzkumník stojí před poměrně rozsáhlými korpusy nestrukturovaného materiálu, přičemž jeho úkolem není jen poukázat na zajímavost nasbíraných surových dat, jak se často děje, nýbrž materiál podrobit systematické analýze a interpretaci.*“ (Švaříček & Šedová, 2007, str. 207) – Dalším krokem tedy bylo zanalyzovat nabyté rozhovory. Využila jsem techniky otevřeného kódování, která je v rámci analýzy rozhovorů nejpoužívanější.

Pod pojmem kódování si můžeme představit proces, kdy výzkumník text převede na tzv. kódy. Jedná se o proceduru, v rámci níž je rozhovor rozebrán na jednotlivé celky podle významu. Každý celek obdrží svůj název, který ho charakterizuje – je-kód. (Švaříček & Šedová, 2007)

Samotný proces kódování, v případě, že výzkumník nevyužije zvláštního softwaru, se provádí obvykle za pomoci papíru s přepisem rozhovoru a tužky. V dokumentu si vyznačíme slova/věty/úseky, které považujeme za významově podobné, čímž vytváříme jednotlivé celky, kterým následně přiřazujeme patřičně vystihující názvy. Vzniklé „okódované“ celky mají za úkol, co nejlépe vystihovat podstatu výzkumné otázky. V případě, že během rozhovoru dojde k opakování určitých myšlenek, názorů, či událostí, označujeme je stejnými kódy, popř. název průběžně opravujeme. (Švaříček & Šedová, 2007)

Podle výše zmíněného postupu jsem okódovala všechny rozhovory (ukázka kódování viz. Příloha), čímž mi vzniklo mnoho pojmenovaných celků, ze kterých jsem si vybrala pouze ty, které byly stěžejní pro moji práci. V dalším kroku se celý proces, dá se říci, opakoval. S rozdílem, že nyní jsem hledala podobné kódy, které jsem třídila do tzv. kategorií.

Pro správné a jednodušší určení kategorií opakuji cíl a základní výzkumnou otázku mého šetření. Znovu uvádím také profil jednotlivých respondentek pro lepší orientaci v následujícím textu.

Cíl: Nalézt cestu k rozvoji dobrovolnictví v okrese Třebíč.

Základní výzkumná otázka: „*Jakým způsobem docílit rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč?*“

Profily jednotlivých respondentek:

Amélie působí jako současná vedoucí a koordinátorka dobrovolnického centra organizace STŘED. Stará se o dobrovolníky jak v Třebíči, tak v Moravských Budějovicích. Je jí 29 let, vystudovala obor psychologie sociální práce na Karlově univerzitě v Praze a ve své funkci vedoucí pracuje již třetím rokem.

Bohumila je bývalou vedoucí dobrovolnického centra v Třebíči. Následně se přesunula na pozici zástupkyně ředitelky organizace STŘED. Je jí 31 let. Studovala

obor sociální práce na Vyšší odborné školy Karla IV. v Pardubicích a svou funkci zástupkyně zastává již 5 let.

Cecílie 5 let (do roku 2013) pracovala jako vedoucí dobrovolnického centra v Moravských Budějovicích. Ve svém novém zaměstnání má na starosti evropský projekt o vzdělávání dlouhodobě nezaměstnaných v oblasti socioekonomických dovedností. Nyní je jí 29 let a studovala sociální pedagogiku a poradenství na Masarykově univerzitě v Brně.

Diana nejdříve pracovala jako administrativní pracovník v Dobrovolnickém centru a nyní je již vedoucí dobrovolnického centra Oblastní charity Třebíč. Je jí 28 let a svoji funkci vykonává již 3 roky,

Nyní přistoupím k samotné analýze rozhovorů. Po vytvoření kódů k jednotlivým rozhovorům jsem se pustila do sumarizace důležitých prvků a vznikly následující kategorie:

- **Česká společnost jako překážka rozvoje – neinformovanost, postoj**
- **Finance jako přitěžující okolnost**
- **Touhu k dobrovolnictví musíš cítit**
- **Pozitivní myšlenky jako důležitý motor**

(pozn. Z důvodu autentičnosti rozhovorů se v přímých řečech objevují nespisovné a hovorové výrazy!)

Česká společnost jako překážka rozvoje – neinformovanost, postoj

První kategorie vznikla na základě jednoho z nejfrekventovanějších výrazů, který dané respondentky používaly nebo ani ne tak používaly, ale často to z jejich výpovědi vyplývalo. A to bylo celkové postavení a neinformovanost české společnosti. Vzhledem k tomu, že tento jev označily za jednu ze zásadních bariér dobrovolnictví jako takového, či jeho případného rozvoje, považuji ho za nezbytný v rámci provádění analýzy.

Dotazované často uvedly i důvody nebo možné řešení situace.

„... ty lidi nejsou úplně nastavený na to, pomáhat druhým, ... možná maj pořád ještě málo informací o dobrovolnictví ...“ ... „...asi by bylo dobrý, aby se to k těm lidem dostalo z více zdrojů, protože jenom když si přečtou článek v novinách, tak to je pořád málo...“ ... „... je to těžký, bylo by potřeba, aby se lidi rozhodli a ta společnost to začla vnímat jinak, jako něco, co je dobrý a né něco, na co nemám čas ...“ (Amélie)

Dvě z respondentek vývoj situace pociťují, avšak v celoplošném měřítku to, zdá se, není až tak markantní rozdíl, který by byl širokou veřejností vnímán. Především proto, že další dotazovaná, která je nyní dva roky bývalou vedoucí dobrovolnického centra a v dobrovolnictví již nepůsobí, tuto změnu ve své výpovědi nezmínila. Naopak se vyjádřila spíše negativně.

*„...jsem toho názoru, že situace se lepší, avšak velmi pozvolna, ... značné procento veřejnosti nemá povědomí o naší činnosti respektive o dobrovolnictví jako celku...“
... „...upřímně si myslím, že velká část populace nemá představu o tom, že nějaká organizovaná forma dobrovolnictví existuje. Často se setkávám s lidmi, kteří ani nemají ponětí, co si pod slovem „dobrovolnictví“ představit...“ (Bohumila)*

„...myslím si, že se dobrovolnictví dostává do povědomí stále většímu počtu lidí, ale pořád je to velmi malé procento naší populace ...“ ... „... myslím, že rok od roku se slovo „dobrovolnictví“ vyslovuje čím dál častěji...“ (Diana)

„... nemám pocit, že bych třeba na Vysočině slyšela o dobrovolnictví víc, ...nepřijde mi, že to má nějaký extrémní vývoj, ty lidi prostě o to zájem nemaj ...“ (Cecílie)

Dotazované se taky zmiňují o nezájmu a nepříznivému nastavení pojetí dobrovolnictví společnosti.

„...domnívám se, že současná doba a společnost není tomuto tématu příliš nakloněna...“ (Bohumila)

*„... řekla bych, že široká veřejnost o dobrovolnictví zájem nemá, dívaj se na nás pořád tak, jako bychom byli mimozemšťani. Nedokážou to vůbec pochopit, ...“
... „...u nás je to pořád nastavený tak, jako že je to něco na okraji, ...dívají se na to skrz prsty, jsou k tomu nedůvěřivý, je to pro ně jako nepochopitelný,...“ ... „...oproti jiným zemím v Evropě, kde je dobrovolnictví bráný jako prestiž, jako nějaká služba jakoby lidem nebo nějaká solidarita, tak u nás to to tak není...“ (Amélie)*

Finance jako přítěžující okolnost

Ten opravdu nejfrekventovanější výraz, který byl v rámci rozhovorů vyřčen, se týkal, jak jinak než otázky financování. V tomto vidí všechny respondentky zásadní problém, což je pochopitelné. Můžeme říci, že finance jsou alfou a omegou fungování veškeré činnosti typu dobrovolnictví v dnešní době, což se také ve výpovědích potvrzuje. Společně s problémem řešeným v první kategorii, lze, díky informacím z rozhovorů, finance označit za dvě hlavní bariéry rozvoje dobrovolnictví.

„... hlavní problém vězí ve financování a vnímání dobrovolnictví společností. A pokud se tyto dvě věci nezmění, bude pro nás pořád těžké se prosadit...“ ... „...vše závisí na financích...“ (Bohumila)

„...brání v rozvoji? odpovím jedním slovem...financování...“ ... „...každoročně se potýkáme s nedostatkem finančních prostředků...“ (Diana)

„...možnost zlepšení vidím v ..., a samozřejmě ve financování...“ ... „...pokud mluvíme o rozvoji, na to prostředky fakt nejsou...“ ... „... vzhledem k tomu, že ten postoj není ideální, peněz se rozhodně nedostává tolik, kolik by bylo potřeba...“ (Bohumila)

„...nepřijde mi, že to má nějaký extrémní vývoj, ..., ale na druhou stranu chápu proč – protože do toho nejdou prachy. Do dobrovolnictví vůbec, natož na propagaci...“ (Cecílie)

Všechny výše zmiňované výpovědi jsou jasným důkazem, co dobrovolnictví nejvíce trápí. Na problém financování poukázala opravdu každá z nich a ne jednou. Stát dobrovolnictví sice podporuje, ale jak vidíme, částky jsou pro organizace zcela směšné, musí se proto řešit, kde jsou peníze nejvíce potřeba, tudíž jde většina na udržení chodu organizace než do dobrovolnictví a jeho propagace.

...“ v roce 2013 došlo strašně málo peněz do neziskovek, spíš na klientskou práci a musela se umět vyčíslit,...v podstatě první na co se sáhne je okolo dobrovolnictví...“ ...“takový malý penízky z Ministerstva vnitra, pod který dobrovolnictví spadá. Odtud jsou teda peníze každé rok, ale těch organizací je tolik, že těch peněz pro nás přišlo minimum. Rozhodně ne na plat koordinátora, na to ani nedávaj, na co dávaj je pojištění, ..., supervize, na cestovný, ..., na to co jim může doložit zpátky. Problém je dostat peníze na koordinátora jako na pracovní pozici. To jde spíš z prostředků sponzorů...“ ... „... na propagaci se dávalo minimum prostředků, v podstatě jen to, co jsme sem tam ušetřili...“ (Cecílie)

„...hodně máme akce pro děti, takže tam se propagujeme, ale do toho jdou finance minimální, protože na to prostředky prostě nejsou...“ ... „...je to takovej kámen úrazu, protože ty peníze fakt nejsou, zaplatí se koordinátor, zaplatí se pojištění, zaplatí se nějaké výdaje dobrovolníků, ale co se týče financí na propagaci, na to už nezbyvá, takže jedem nějaký sociální sítě, facebook, alespoň tak...“ (Amélie)

Jedna z respondentek popsala i celý proces snahy o propagaci, která vyznívá bohužel velmi negativně.

...propagace je hrozně silný slovo, tam jde fakt o ty peníze..., to fungovalo tak, že nám řekli, vymyslete si letáček, tak my jsme si vymysleli letáček, měli jsme firmu, která nám ho udělá, ale za určitý prachy, měli jsme určitý rozpočet, takže jsme tomu

věnovali určité čas, když nám ho poslali tak se nám chtělo zvracet, pak se teda vytiskl a vlastně další dva roky nebylo na aktualizaci a mezitím už nás napadali jiný věci, takže takový to propagujte, ale jak“ (Cecílie)

Opět v odpovědích respondentek narážíme na problém vnímání dobrovolnické činnosti společností, tudíž snahu získat větší množství prostředků vyložené od státu nahrazují spíše snahou oslovit alespoň menší část veřejnosti, kde si více věří na případné získání peněz a tím je kraj Vysočina.

„...ta částka z Ministerstva je zanedbatelná,...potom vlastně dává peníze kraj Vysočina, tam nás znají, takže je o to jednodušší ta peníze získat, takže tam získáváme největší zdroj peněz...“ ... („A myslíte si, že plošně je v ČR „pouštěno“ do dobrovolnictví dost peněz?“)- „Myslím si, že ne, že náš kraj je spíš výjimkou. Je to určitě i tím, jak my se na tom kraji prezentujeme...“ (Amélie)

„...Vzhledem k tomu, že takle jsou na tom všichni na Vysočině, vznikla i Pracovní skupina dobrovolnictví pro Vysočinu, která měla za cíl trošku větší silou, ...hromadně tlačit na kraj, dejte nám prachy, my uděláme výstavu nebo něco...“ (Cecílie)

Není město jako město

V rozhovorech se respondentky v rámci řešení příčin problému bídného zájmu o dobrovolnickou činnost odkazovaly i na velikosti města a především strukturu obyvatelstva. Proto jsem zformulovala třetí kategorii, kterou jsem určila jako důležitý prvek výzkumu. Dostala název „Není město jako město“. Nejčastěji dotazované zmiňovaly problém chybějící univerzity, vzhledem k tomu, že celorepublikově se za nejčastější cílovou skupinu považují vysokoškolští studenti.

„...tím, že je tady nezaměstnanost, tím, že nejsme univerzitní město, tak je to třeba v porovnání s jinejma okresama, městama takový znevýhodněný,...vím, že třeba v Českéjch Budějovicích dobrovolnictví hodně funguje, funguje i pod univerzitou, studenti to maj v rámci praxe, ... takže jsou na tom určitě líp, ...mají větší podporu třeba z té vysoké školy a tak...“ (Amélie)

„...je to kupodivu různé, ...at' už okres od okresu, kdy třeba v Jihlavě jsou ty možnosti i pro dobrovolníky větší, než v Budějovicích, ...na menších městech je to komplikovanější, ...nejlepší jsou města, kde jsou vysokoškoláci. I si myslím, že ta Jihlava je na to dost mrtvá, ale třeba Český Budějovice, Olomouc, Praha...“ ... „...spíš velký města, tam se daří aktivovat i seniory, že se hledají ty náhradní babičky na hlídání třeba, ...protože ty senioři na velkých městech jsou taky izolovaný od svý rodiny. A na tý vesnici ty bábinky nemaj moc zájem. Jsou sice aktivní, ale spíš třeba v turistice a tak, věnují se raději samy sobě...“ ... „...to záleží taky na různých věcech, když tam máš vejšku, tak studenti, na větších městech jsou to takový ty starší lidi nebo třeba ženský, co jdou do důchodu...“ (Cecílie)

...rozdíly rozhodně jsou, záleží hodně na podpoře daného města a složení obyvatelstva..., hodně s dobrovolnictví věnují studenti vysokých škol, to znamená, že ve městě, kde se výška nenachází je i menší sklon k dobrovolnictví, ale rozmáhá se i zájem nezaměstnaných, což je například u nás..." (Bohumila)

Touhu k dobrovolnictví musíš cítit

Další otázka byla směřována na to, co musí člověk udělat, aby se stal dobrovolníkem. Jestli se s tím narodí, postupně v sobě touhu buduje anebo záleží úplně na jiných faktorech. Většina respondentek se shodla, že vůbec nezáleží například na vzdělání, náboženství nebo víře, ani na ničem podobném. Jako hlavní faktor označily osobní hodnoty člověka, povahu, prostředí, kde člověk vyrůstá, v jakém je vychováván a jak následně pohlíží na společnost.

„...záleží především na společenských okolnostech – výchově, prostředí, kde člověk vyrůstá, jak se formuje jeho osobnost, hodnoty, ...“ (Bohumila)

„... je to o hodnotách, které člověk má..." (Amélie)

„...záleží na člověku samotném, na jeho osobních hodnotách, povaze..." (Diana)

„...to záleží taky na různých věcech, velký města a tak, ...třeba ženský, co jdou do důchodu, najednou se cítí nevyužitý, byt naklizenej, manžel ještě pracuje, dcery pryč, vnučky nemám, tak pomůžu jinde, budu dobrovolníkem. Pro ně je to jakoby prestiž..." (Cecílie)

Z toho vyplývají i jistá očekávání a důvody daných osob, proč se rozhodly dobrovolnickou činnost vykonávat a zdali v tom vidí něco více, než jen pouhou pomoc druhým ze své vlastní iniciativy. A vzhledem k tomu, že se všechny respondentky shodly na jediném, že záleží pouze na osobnosti člověka, následující výpovědi o očekáváních a důvodech to jenom potvrzují. Každá z nich hovoří více méně o tom, že žádný z dobrovolníků nejde po nějakých odměnách, ani ničem podobném. Jde jim pouze o to, aby jejich práci někdo ocenil a o jejich vnitřní pocit.

„...většina z nich neočekává nějaké „hmotné“ dary a nejde dobrovolničit proto, aby z toho vytrískala, co nejvíc, pro valnou většinu z nich je nejlepší odměnou dobrý pocit, úsměv na tváři člověka, který si jejich práce váží..." (Bohumila)

„... oni jsou spíš takový, že úplně nemaj zájem o ty naše aktivity, který mi jim nabízíme, ale důležitý pro ně je, cítit se dobře v té organizaci, kde pomáhaj, důležitý je nějaký ocenění, dobrýho pocitu, chování toho personálu k nim, ...nikdy jsem nezažila, že by i dobrovolníci šli po nějakých benefitech, třeba nějaké semináře, spíš fakt jdou po tom vnitřním pocitu..." ... „...většinou jsou to skromní lidi, hodně skromní. My to

moc neovlivníme, častokrát jim nabízím třeba, ať přijdou na koncert zadarmo, dárky pro ně mám nachystané na Vánoce. Jako jó jsou rádi, ale není to pro ně důležitý...“ (Amélie)

„... většinou aktivní dobrovolníci zůstávají aktivní, protože chtějí pomáhat a to nezištně. Neočekávají za to nějakou odměnu, dělají to rádi. Vnímají pomoc druhým jako naprosto přirozenou věc...“ (Diana)

Pozitivní myšlenky jako důležitý motor

Poslední kategorii bych nazvala spíše takovou doplňkovou a hodnotící. Je pěkné a úctyhodné, že i přes veškeré překážky, se kterým se dobrovolnictví potýká, zaměstnanci dobrovolnických organizací stále věří a starají se o to, aby tato činnost nadále vzkvétala a dostala se na pozici, jak ji vnímají třeba v některých okolních státech. Jako přirozenou věc. Věc, která je potřebná, ceněná a je odrazem každé vyspělé společnosti.

„...za mojí práci vidím dosažené výsledky a věřím, že tomu tak bude nadále. To mě naplňuje a motivuje...“ ... „...dobrovolnictví se dostává do povědomí stále většímu počtu lidí, ... důkazem je stále větší zájem o dobrovolnictví, což nás žene vpřed...“ ... „... eviduji taky vyšší zájem o dobrovolnictví..., pokud se mohu vyjádřit k minulému roku, měli jsme nárůst dobrovolníků a také dobrovolnických hodin. Věřím, že i v letošním roce na tom budeme podobně...“ ... „...rok od roku se slovo „dobrovolnictví“ vyslovuje čím dál častěji, to mě těší, ... a doufám, že to tak i nadále zůstane...“ (Diana)

„...situace se lepší, ...je před námi ještě velký kus cesty, ale věříme a jedním z našich cílů je povědomí o dobrovolnictví rozšířit...“ ... „...šance na změnu určitě je, věřím tomu. Kdybych tomu nevěřila, tak bych tu nemohla pracovat ☺...“ ... „...myslím si, že se nám do budoucna tyto počty (počty dobrovolníků) podaří navýšit...“ (Bohumila)

5.2.8 Shrnutí výsledků kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaného rozhovoru

V rámci prvního kvalitativního výzkumu jsem provedla čtyři polostrukturované rozhovory s ženami, které jsem oslovila jako kandidátky vhodné pro můj výzkum. Společnými silami jsme se pomocí zjišťování a předávání informací pokusily dopátrat k odpovědi na základní výzkumnou otázku, která zní: *“ Jakým způsobem docílit rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč? ”*. Pro lepší orientaci v získaných datech se provádí kódování a následná kategorizace. Já jsem vytvořila pět kategorií. Tři z nich hovoří o bariérách, které dobrovolnictví v okrese Třebíč sužují, jedna se zabývá charakterem dobrovolníků a poslední pátá je spíše takovým shrnutím a pohlednutím do budoucnosti.

Z výzkumu tedy vyplývá, že hlavními a zcela zásadními problémy, se kterými se dobrovolnictví nejen na Třebíčsku potýká, jsou otázka financování a postoj

či politováníhodná situace informovanosti české společnosti. Ta bohužel stále nevnímá důležitost a význam dobrovolnické činnosti. Proto se dost často dobrovolnická centra setkávají s nepochopením. Lidé si neuvědomují, že jednou mohou být právě oni těmi, kdo danou pomoc budou potřebovat. Vezmeme-li například cílovou skupinu seniorů, značná část lidí tuto skupinu vnímá jako okraj společnosti a jejich chování je na míle vzdálené tomu, které by bylo adekvátní. I tito lidé byli jednou mladí, pracovali, popřípadě se ve svém volném čase starali o druhé a nyní, když se karta obrátila, je smutné, že jim jejich chování nemá kdo oplatit. A i když by se mohlo zdát, že úplně tou výchozí bariérou jsou peníze, podle mého názoru tomu tak není. Řadím je až na druhotnou pozici. Tím ovšem nechci říct, že by zastávaly menší roli, ale pouze to, že vše vychází z právě zmiňovaného postoje společnosti. Protože pokud společnost nebude dobrovolnictví vnímat jako „něco dobrého“ a něco, co je potřeba podporovat a rozvíjet, nebude mít zájem ani o to, dotovat jej finančně. Pokud se tento náhled změní, může se tím vyřešit i otázka financí, proto si myslím, že úplně tou zásadní příčinou je nezájem veřejnosti.

Jak z výzkumu vyplývá, respondentky také uváděly problém složení obyvatelstva a měst. To byla jedna z věcí, která mě překvapila. Budeme-li hovořit například o cílové skupině seniorů, myslela jsem si, že právě v menších městech a na vesnicích, kde jsou menší možnosti, lidé drží více při sobě a tíhnou proto k pomoci druhým. Ale opak byl pravdou a kupodivu v této skupině je to zcela opačně. Senioři se dobrovolnictví věnují spíše ve větších městech, než třeba na vesnicích. Respondentky uvedly, že důvodem často bývá jistá izolovanost od svých rodin, kterou si snaží nahrazovat právě prostřednictvím dobrovolnictví. A samozřejmě nejzapojovanější skupinou jsou vysokoškolští studenti, což je dle mého názoru vyvolané právě osobními hodnotami a větší informovaností studentů, která je zmiňována v další kategorii „Touhu k dobrovolnictví musíš cítit“. Myslím si, že vzhledem ke studiu mají na sebe a svou osobu vyšší nároky, z čehož vyplývá i přiřazení životních priorit a právě toto může být impuls pro start ve světě dobrovolnictví.

Jedna z hlavních příčin je tedy mizivá podpora státu, ať už v roli propagační či finanční, která by mohla mít vliv na veškerou veřejnost, vzhledem k široké škále možností. Ale to jsou bohužel problémy, které se dají těžko řešit individuálně. Jedinou možnou šanci vidím v nějakých masivních nátlakových akcích, kdy se neziskové organizace provozující dobrovolnická centra, rozhodnou důrazně představit jejich práci a dokázat její možnosti, kvality a významnost.

Nicméně oceňuji přístup zaměstnanců, který je popsán v poslední kategorii vzniklé z rozhovorů a to je stálá pozitivní důvěra a vidina zlepšování stavu dobrovolnické činnosti, i když podmínky nejsou zdaleka tak ideální, jak by si mnozí představovali.

5.3 Kvalitativní výzkum - analýza dokumentů

Ve druhé části kvalitativního výzkumu jsem se věnovala analýze dokumentů. Mým původním záměrem bylo, udělat dotazníkové šetření kvantitativního charakteru. Avšak, jak jsem již zmiňovala dříve, po postupném zjišťování informací,

během schůzek se zaměstnankyní dobrovolnického centra STŘED, jsem dostala informaci o existenci registračních karet dobrovolníků. Tyto registrační karty, vyjma osobních údajů, mi byly poskytnuty k nahlédnutí nebo případnému využití nabytých informací. Po důkladném prostudování jejich obsahu a pozorného vyplnění jsem zjistila, že obsahují otázky, troufám si říci, téměř totožné s těmi, které by byly předmětem mého dotazníkového šetření, hovoříme-li o zásadních otázkách pro můj výzkum. Vzhledem k tomu, že se jednalo o dostatečné informace a o výzkumný vzorek, který jsem měla v úmyslu oslovit, po domluvě s vedoucí mojí práce jsem se tedy rozhodla, neprovádět znovu sběr informací a dat, které již byly k dispozici a zaměnila jsem techniku dotazníkového šetření, za analýzu registračních karet.

Registrační karta dobrovolníka obsahuje, mimo osobních údajů, otázky týkající se motivace či oblasti dobrovolnictví, která se nejvíce sblíží s jejich zájmy a přitahuje jejich pozornost. Otázky, jež se v kartě objevují, jsou zčásti uzavřené a z části polouzavřené. První zmiňovaný termín popisuje otázky, které mají již předem daných několik možností odpovědi, ze kterých si dotazovaný musí vybrat a požadovaným způsobem svoji odpověď zaznačit (většinou se jedná o zakroužkování či zakřížkování zvolené možnosti) a druhý termín, tedy otázky polouzavřené se tváří zpočátku stejně jako otázky otevřené, ale liší se v tom, že zahrnují variantu navíc, která nejčastěji vyžaduje přiblížení zaznamenané odpovědi, bližší vysvětlení anebo dává respondentovi prostor pro vyjádření úplně jiné myšlenky/názoru/fakta, jež se neshodují s nabízenými alternativami. Vzhledem k tomu, že jsem pro můj výzkum využila zmiňovaných registračních karet, které vyplňuje každý dobrovolník před započítáním činnosti, získala jsem odpovědi od všech 31 osob, které jsou v současné době v organizaci Střed aktivními dobrovolníky.

Pro přehledné vyjádření zjištěných údajů jsem odpovědi u každé otázky převedla do tabulky a grafu a následně rozebrala a patřičně okomentovala..

Otázka č. 1 - Pohlaví

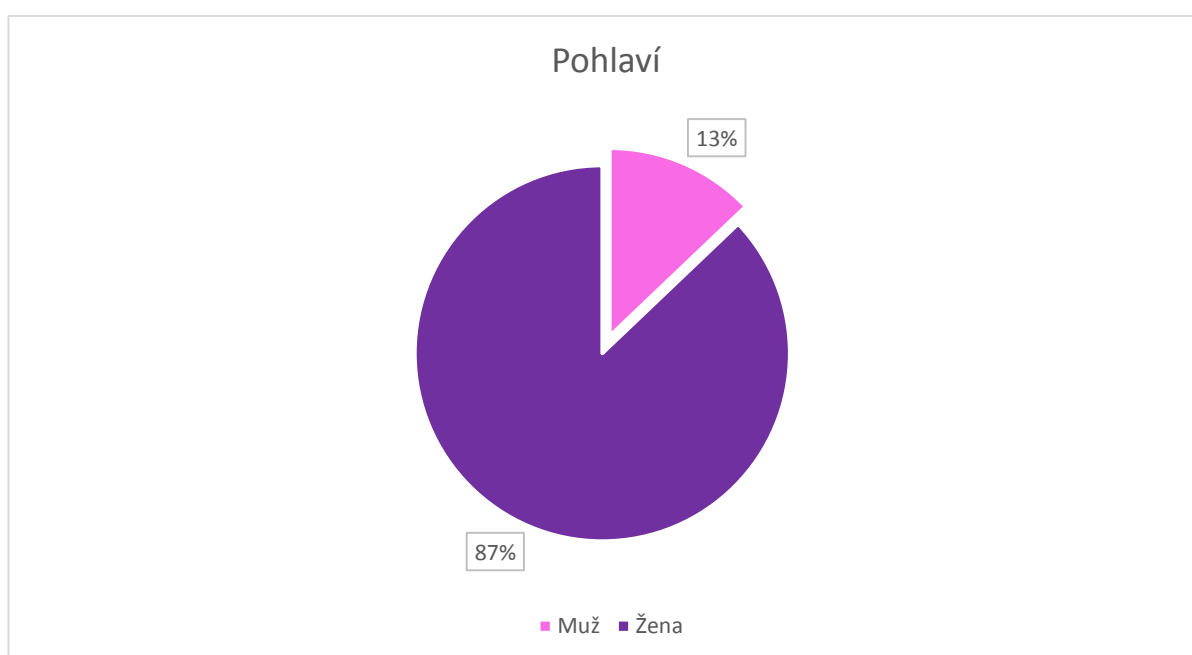
V této otázce dotyčný pouze zaznačil, zdali je ženského či mužského pohlaví

5 Tabulka pohlaví dobrovolníků

Pohlaví	Muži	Ženy	Celkem
Počet	4	27	31

Zdroj: vlastní zpracování

2 Graf pohlaví dobrovolníků

Zdroj: vlastní zpracování

První otázka se týká pohlaví dotazovaných osob. Jak lze z grafu vyčíst, z velké části se dobrovolnictví věnují především ženy. Důvodů může být mnoho, ovšem dle mého názoru, jsou ženská pohlaví celkově aktivnější v tomto ohledu a mají větší zájem o oblasti typu dobrovolnictví. Jako jeden z důvodů připisuji určitě celkově větší starostlivost a citlivost, než mají muži, což může pramenit také z toho, že mnoho z nich se již ocitlo v roli matky nebo byly vychovávány jako ty, které se v budoucnosti budou starat o rodinu a pečovat o domácnost. Mají tedy tuto vlastnost silně rozvinutou. Všeobecně můžeme říci, že péče a touha po aktivní pomoci v tomto smyslu je spíše doménou žen.

Otázka č. 2 - Věk

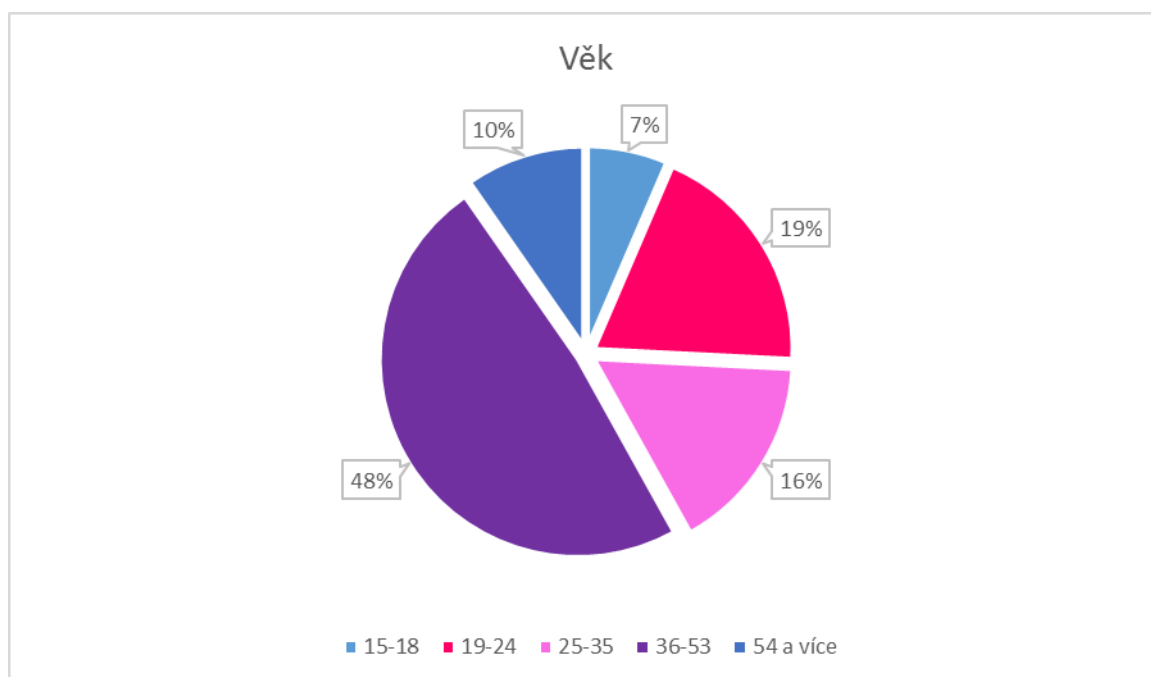
Věkové kategorie jsem sestavovala náhodně, ale takovým způsobem, aby měly nějaký hlubší smysl a data byla použitelná. První dvě kategorie byly nastaveny tak, aby zahrnovaly především studenty, jak středních škol, tak vysokých škol, další kategorie už pojímá mladý lid, ať již pracující či hledající zaměstnání po dokončení studia, popřípadě zakládající rodiny. Do další skupiny se řadí lidé v produktivním věku a poslední skupina pojímá osoby již se zaběhlým pracovním či osobním životem a osoby v předdůchodovém či důchodovém věku.

6 Tabulka věku dobrovolníků

Věk	15-18	19-24	25-35	36-53	54 a více
Počet	2	6	5	15	3

Zdroj: vlastní zpracování

3 Graf věku dobrovolníků

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka číslo dvě pro mě byla velice překvapivá vzhledem k tomu, že jsem si myslela, že nejzastoupenější skupinou budou jednoznačně lidé ve studentském věku. Průzkum ukázal, že dobrovolnictví v organizaci Střed se věnují nejvíce osoby ve věku 36-53 let. Tuto skupinu lidí charakterizují dle toho, jak jsem vytvářela dané věkové kategorie, tedy jako osoby, které již mají založené rodiny a jsou v produktivním věku. Následovaly kategorie, které ročníkově odpovídají studentům vysokých škol, což je podle mne nejrozšířenější skupina dobrovolníků plošně v České republice a lidé zakládající rodiny a hledající zaměstnání po studiu. Nejméně se dobrovolnictví věnují studenti středních škol a důchodci (popř. lidé

v předdůchodovém věku), což si myslím, že je škoda vzhledem k jejich časovým možnostem, které jsou ze všech kategorií asi největší.

Otázka č. 3 - Stav

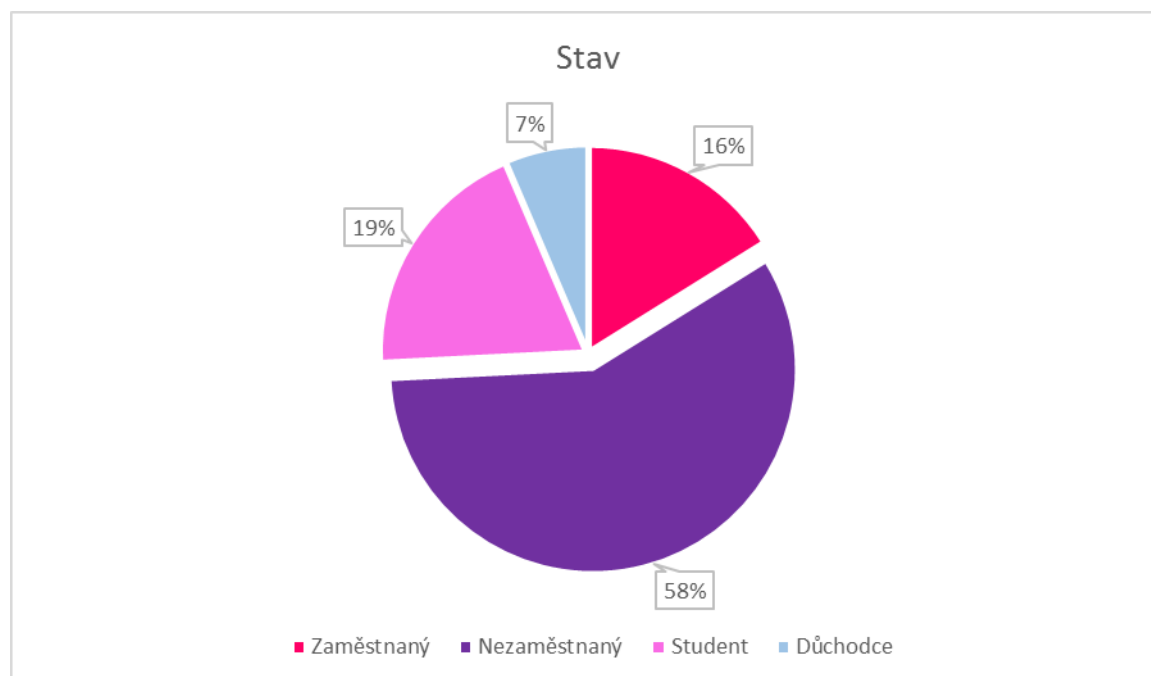
Zajímavou informací, vzhledem k určení nejčastější cílové skupiny, bylo zjištění, zdali jsou dotazovaní zaměstnaní, nezaměstnaní, studenti či důchodci.

7 Tabulka stavu dobrovolníků (ve smyslu povolání)

Stav	Zaměstnaný	Nezaměstnaný	Student	Důchodce
Počet	5	18	6	2

Zdroj: vlastní zpracování

4 Graf stavu dobrovolníků (ve smyslu povolání)

Zdroj: vlastní zpracování

Co jsem již naznačila v otázce věku, se potvrdilo i zde, kde se přímo hovoří o povolání či stavu dobrovolníků. Z grafu vidíme, že nejvíce dobrovolníků působících v současné době v organizaci Střed nejsou studenti, nýbrž z řad nezaměstnaných. Lze to přisuzovat k celkově vysoké míře nezaměstnanosti v okrese Třebíč a naopak absenci většího počtu vysokoškolských studentů, kteří se v jiných okresech či krajích z velké části podílejí na dobrovolnické činnosti například i v rámci školních praxí. I přes tuto překážku se celých 19 % studentů věnuje dobrovolnictví ve Středu. Zbytek tvoří zaměstnaní lidé a důchodci.

Otázka č. 4 - Motivace

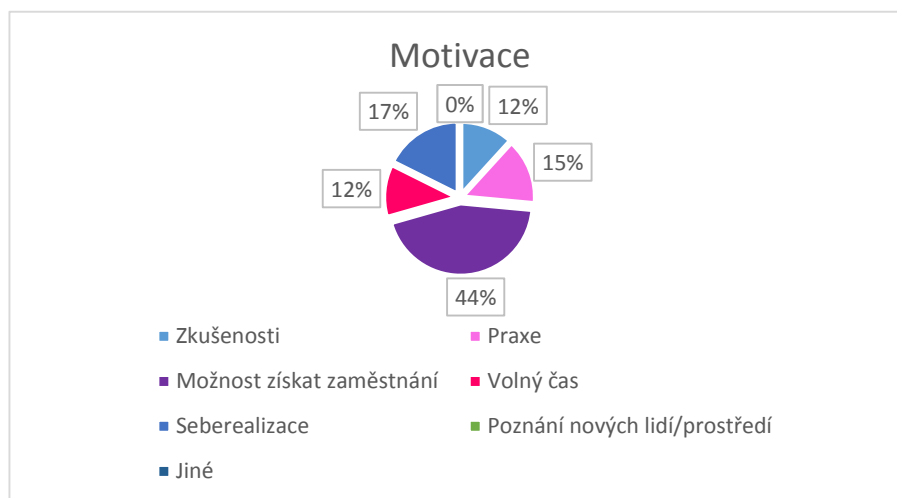
Otázka motivace měla za úkol zjistit, co budoucího dobrovolníka vedlo k tomu, aby se dobrovolníkem stal, popřípadě co ho na této činnosti láká.

8 Tabulka motivace dobrovolníků k činnosti

Motivace	Zkušenosti	Praxe	Možnost získat zaměstnání	Volný čas	Seberealizace	Poznání nových lidí/prostředí	Jiné
Počet	4	5	15	4	6	0	0

Zdroj: vlastní zpracování

5 Graf motivace dobrovolníků k činnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že valná většina dotazovaných je nyní nezaměstnaných, jako motivaci uvádí možnost získat zaměstnání. Díky dobrovolnictví mohou získat cenné zkušenosti, naučit se nové věci a zároveň nasát atmosféru sociálních služeb, což může být při dalším hledání zaměstnání pozitivní okolnost. Popřípadě zápis do životopisu. Motivace seberealizace je též zastoupenou skupinou, kterou uváděly především ženy, které mají zaměstnání, ale cítí se nějakým způsobem nevyužity a uvědomují si potřebu dobrovolnictví. Možnost získat zkušenosti a praxi se objevovala v podobném procentuálním zastoupení jako seberealizace, avšak tuto motivaci přiřazují spíše studentům. Zbytek dotazovaných určilo jako motivaci k „dobrovolničení“ přebytek volného času, což se objevovalo buď u důchodkyň, jak z logiky věci vyplývá nebo také u osob nezaměstnaných.

Otázka č. 5 - Intenzita činnosti

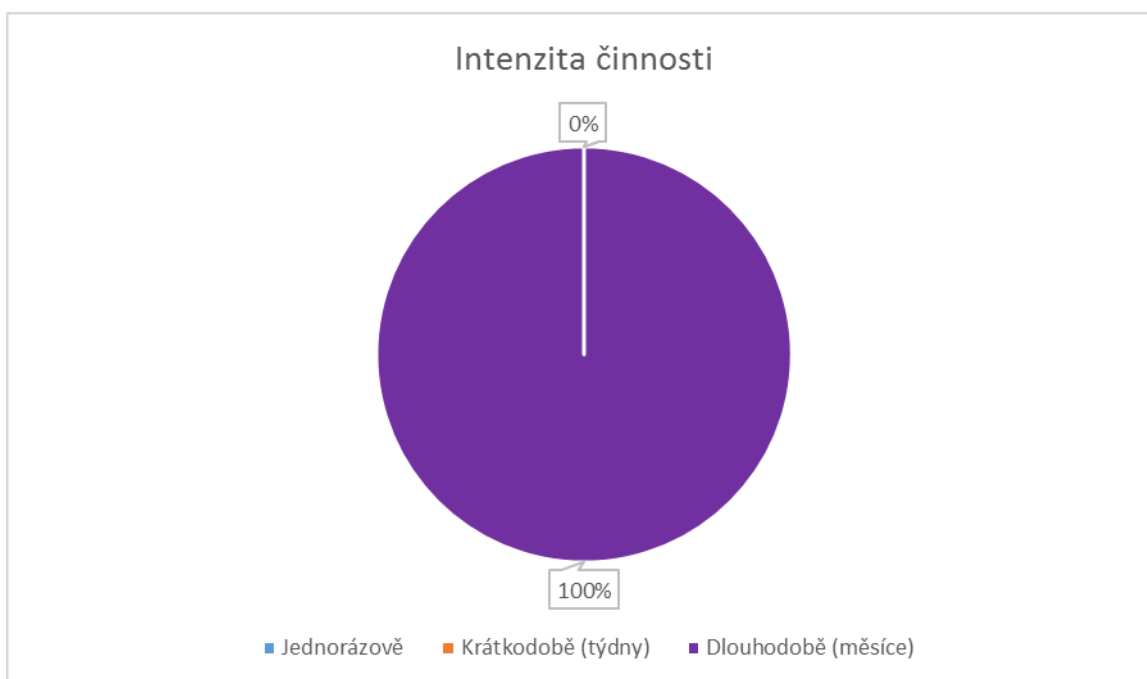
Otázku intenzity činnosti považuji spíše za doplňující, vzhledem k tomu, že když se dobrovolník registruje k organizaci s ochotou pomáhat, většinou má takto dlouhodobější cíle. Pokud chce pomáhat jednorázově či krátkodobě v řádech týdnů, nemyslím si, že by se kvůli tomu šel vyloženě přihlásit jako dobrovolník pod nějakou organizaci. Ale je to pouze můj názor, který vůbec nemusí odrážet skutečnost.

9 Tabulka intenzity dobrovolnické činnosti

Intenzita činnosti	Jednorázově	Krátkodobě (týdny)	Dlouhodobě (měsíce)
Počet	0	0	31

Zdroj: vlastní zpracování

6 Graf intenzity dobrovolnické činnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Můj názor se po vyhodnocení registračních karet potvrdil. V otázce, jak často se hodlají potencionální dobrovolníci dobrovolnictví věnovat, všichni z nich odpověděli, že dlouhodobě, tedy v řádech měsíců. Neznamená to samozřejmě, že u dobrovolnictví musí nutně vydržet, ale myslím si, že většina, která se rozhodne pro tuto činnost má takové důvody, které se spíše slučují s dlouhodobějším charakterem.

Otázka č. 6 - Oblast zájmu

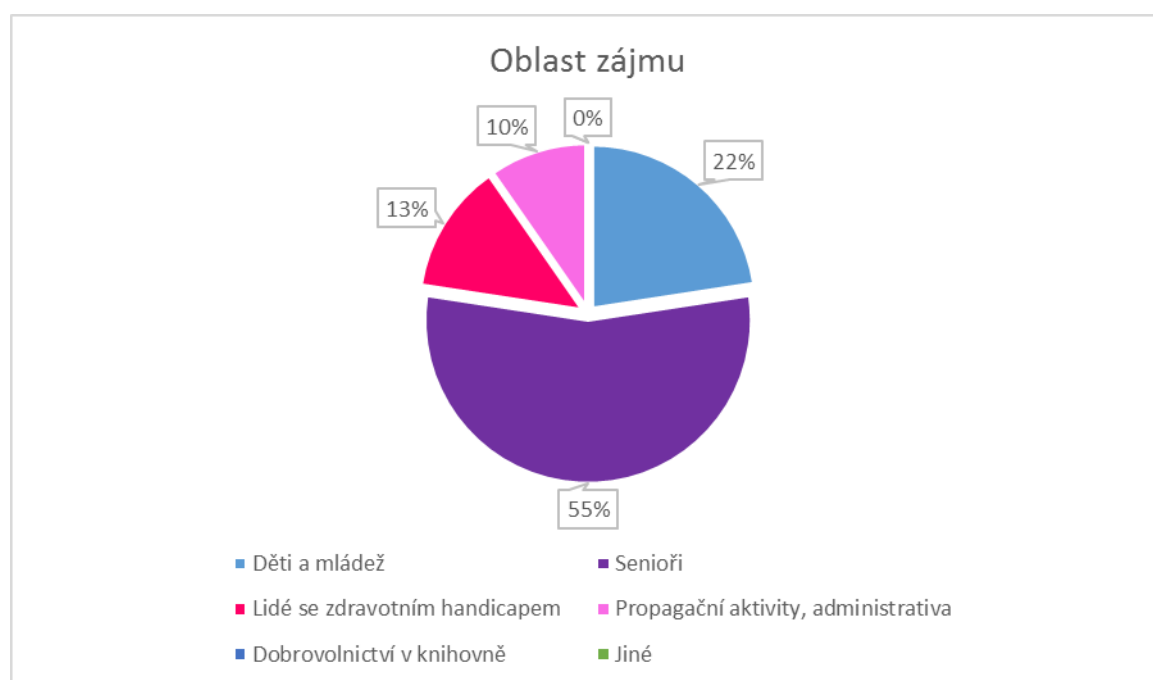
Další zajímavou částí bylo dotazování se na nejčastější skupinu, která dobrovolníky zajímá a se kterou by chtěli spolupracovat.

10 Tabulka oblastí zájmu v dobrovolnictví

Oblast	Děti a mládež	Senioři	Lidé se zdravotním handicapem	Propagační aktivity, administrativa	Dobrovolnictví v knihovně	Jiné
Počet	7	17	4	3	0	0

Zdroj: vlastní zpracování

7 Graf oblastí zájmu v dobrovolnictví

Zdroj: vlastní zpracování

Nejlákavější oblastí se s 55% stala kategorie seniorů. Tedy nejvíce respondentů má zájem o pomoc starším lidem, kteří již třeba nejsou soběstační, popřípadě se chtějí nějakým způsobem více zapojit do společnosti. Toto zjištění považuji za příjemné vzhledem k tomu, že tato sorta lidí je dnešní společností opomínána, někdy i hůře opovrhována. Následující skupinou, která se relativně často objevovala v zájmu dobrovolníků, jsou samozřejmě děti. U této kategorie se občas stejně jako u lidí s handicapem může objevovat určitá nejistota či obava, zdali si poradí s často nejednoduchými problémy. Pár dobrovolníků se přihlásilo také k propagačním aktivitám a administrativě.

Otázka č. 7 - Zdroj

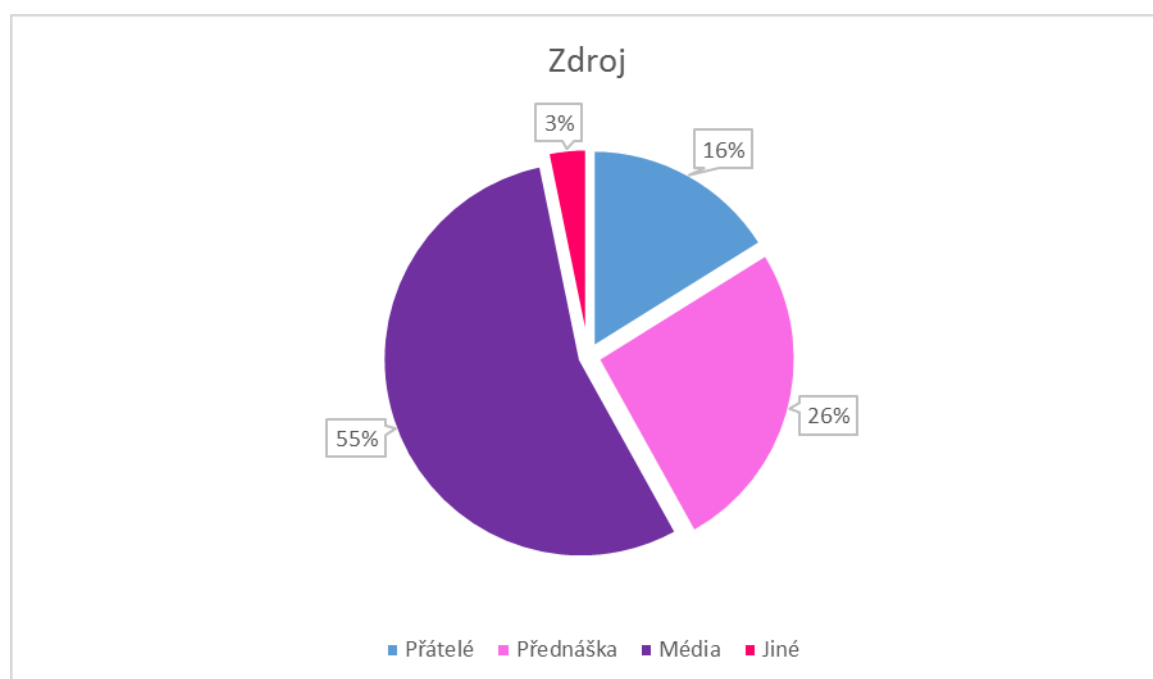
Ke konci dotazování odpovídali na otázku, odkud se dozvěděli o dobrovolnictví. Tato otázka může sloužit jako zpětná vazba k propagaci. Může odhalit efektivní nebo naopak neefektivní způsoby, které se snaží dobrovolnictví přiblížit společnosti.

11 Tabulka zdrojů informací o dobrovolnictví

Zdroj	Přátelé	Přednáška	Média	Jiné
Počet	5	8	17	1

Zdroj: vlastní zpracování

8 Graf zdrojů informací o dobrovolnictví

Zdroj: vlastní zpracování

Jak lze z grafu vyčíst, dnešní dobu odráží i poslední otázka kvantitativního výzkumu, která řeší, odkud se daný dobrovolník o dobrovolnické činnosti dozvěděl. Více než polovina z nich odpověděla, že z médií. Čímž chápeme noviny, časopisy, televize, rádia a především internet, který v současnosti neodmyslitelně patří do života mnohých z nás. Velká část zbylých se o dobrovolnictví dozvěděla z přednášek, či různých náborů na školách popřípadě od přátel, kteří třeba již dobrovolnickou činnost sami konají. Můžeme tedy říci, že největší podíl na propagaci dobrovolnictví mají rozhodně média a také různé přednášky, ať už na školách, či pořádané veřejně.

Shrnutí výsledků analýzy dokumentů

Pokud bych měla shrnout zjištěné výsledky a vytvořit průměrný vzorek dobrovolníka, který by byl prototypem zkoumané skupiny, mluvila bych o ženě ve věku 36-53, která je nezaměstnaná a jejím hlavním cílem, je díky dobrovolnictví získat zaměstnání. Dobrovolnictví by se chtěla věnovat dlouhodobě a oblast, která jí na dobrovolnictví nejvíce láká a kde by chtěla působit, jsou senioři.

Výsledek této analýzy naprosto koresponduje se situací v okrese Třebíč. Tím myslím poměrně vysokou nezaměstnanost. A jak jsem již naznačila výše, o dobrovolnictví v řadách mužů příliš zájem není. Spíše jsou to ženy, které si uvědomují potřebu této činnosti. A vzhledem k tomu, že nemají zaměstnání, snaží se svoji situaci alespoň nějakým způsobem řešit. Využít volného času a pomoci tak lidem, kteří tuto pomoc potřebují a druhotně tak i sobě. Dobrovolnictvím v organizacích, které spolupracují s dobrovolnickými centry, získají cenné zkušenosti či „zápis“ do životopisu, což může vést ke snadnějšímu hledání zaměstnání. Často se stává, že v případě spokojenosti s prací organizace danému dobrovolníkovi nabídne pozici řadového zaměstnance, což budoucí dobrovolníci berou taktéž jako motivaci.

Je chvályhodné vidět, že největší zájem jeví daní jedinci o podporu seniorů. Pokud nad tím přemýšlím hlouběji, je to zcela pochopitelné. Práce u seniorů není dle mého tolik náročná, jako například u dětí nebo u osob se zdravotním postižením. Starší lidé například v domovech důchodců jsou potěšeni třeba jenom proto, když za nimi přijdete, jdete s nimi na procházku, popovídáte si nebo pomůžete s běžnými každodenními potřebami. U ostatních dvou zmiňovaných skupin si myslím, že práce vyžaduje více energie, především psychické.

Z průzkumu také vyšlo najevo, jaká forma propagace je neúčinnější a kde se potencionální dobrovolníci o možné pomoci dozvídají. Většina uvedla média a různé přednášky či propagační akce. Z toho vyplývá, že i když tato propagace asi nevykazuje takovou úlohu, jakou organizace zamýšlejí, určitá odezva tam rozhodně je, proto považují za důležité, v této činnosti nadále pokračovat.

5.4 Doporučení rozvoje včetně finančního vyčíslení

Hlavní úloha mé bakalářské práce spočívá v návrhu doporučení rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč s využitím dobrovolnického centra organizace STŘED, z.ú., v návaznosti na získané informace, prostřednictvím provedených výzkumů.

Výzkum kvalitativního charakteru se může zpočátku zdát, že se týká spíše celorepublikového měřítko, ale zásadní informace jsou buď konkretizovány, nebo se v rámci krajů neliší a to jsou především hlavní příčiny stagnujícího vývoje dobrovolnictví – nízká popularita potažmo neinformovanost a z toho plynoucí nezájem o dobrovolnictví a na to navazující ustavičně řešená problematika financí. Tyto dva body považují za zásadní, hovoříme-li o stavu, či případném rozvoji dobrovolnictví.

Pro lepší uvědomění si pozitiv a negativ dané organizace jsem si vytvořila tabulku, která mi pomůže k vytvoření doporučení rozvoje dobrovolnictví.

12 Tabulka pozitiv a negativ

Pozitiva	Negativa
Aktivní práce zaměstnanců	Propagace
Snaha o motivaci dobrovolníků	Nedostatek času zaměstnanců
Podpora činnosti z kraje Vysočina	Nedostatek finančních prostředků
Silnější aktivace vysokoškolských studentů, seniorů a mladých rodin	Nezájem o dobrovolnictví
Spolupráce s ostatními dobrovolnickými centry	
Větší využití aktivních dobrovolníků k propagaci	
Větší snaha o získání finančních prostředků z fondů EU či od sponzorů	
Využití sociálních sítí a internetu	

Zdroj: vlastní zpracování

Výše uvedená tabulka pro mě bude výchozím bodem v doporučení rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč.

Po důkladném prozkoumání všech kategorií jsem se rozhodla zaměřit především na využití zmíněných příležitostí, ať již samotně nebo ve spojení se silnými stránkami organizace. Další důležitou roli bude hrát snaha o odstranění, reálněji zmírnění intenzity, slabých stránek STŘEDu.

5.4.1 Návrh

Během rozhovorů s danými respondentkami jsem se zajímala i o to, jaké jsou jejich cíle do budoucna v rámci organizace, co by chtěli rozvíjet a co by se dalo zlepšit. Všechny z nich nějakým způsobem zmínily propagaci a podle mého názoru je to ústřední cesta, jak dobrovolnictví rozvíjet, vzhledem k tomu, že se dostane mezi více lidí, kteří se o tuto oblast mohou začít zajímat. Proto jsem se tedy zaměřila především na ni.

Vzhledem k tomu, že okres Třebíč v dobrovolnictví u mladých lidí oproti ostatním okresům či krajům zaostává, navrhuji zaměřit se především na tuto cílovou skupinu. Na studenty a mladé rodiny s dětmi. Myslím si, že tato cílová skupina může představovat velký příslib do budoucna. Jednak z důvodu jejich věku - je tedy šance, že se budou dobrovolnictví věnovat opravdu dlouhodobě, jednak pozoruji velkou motivaci v možnosti předávání hodnot a idejí na další generaci v důsledku postupného zakládání rodin. Toto by mohla být šance, jak dobrovolnictví šířit a čím dál více prohlubovat jeho, zatím nízko položené, kořeny. Proto zde vidím největší potenciál a věřím, že touto cestou lze dosáhnout tolik potřebného rozvoje.

V dnešní době, kdy internet patří neodmyslitelně do života nejen zmiňované mladé generace, vidím, dá se říci jako nutnost, propagaci prostřednictvím dobře zpracovaných webových stránek a především sociálních sítí jako je Facebook. Vzhledem k tomu, že si respondentky stěžovaly na nedostatek financí pro oblast propagace, jako jeden ze stěžejních úkonů pro zvýšení povědomí o jejich činnosti,

zmiňovaly právě snahu o propagaci alespoň prostřednictvím sociálních sítí. Což se minimálně na webových stránkách organizace nepochybně odráží. Jsou pěkně přehledné, obsahují vyčerpávající množství informací, a co považují za důležité, poskytují aktuální údaje. Nicméně, vždy se najde něco, co by bylo potřeba vylepšit, což i v tomto případě platí. Doplnila bych hned na úvodní stránku motto „Přidej se k nám, potřebujeme právě tebe!“, které by návštěvníka stránek na první pohled upoutalo. Po rozkliknutí tohoto motto by se potenciální dobrovolník dozvěděl, co se pod touto větou skrývá, co je potřeba k tomu, aby se dobrovolníkem stal, co mu z toho plyne za výhody a proč právě on by měl být dobrovolníkem. Facebookový profil, jak organizace STŘED, tak jejich dobrovolnického centra se též zdá být udržovaný a aktualizovaný, vzhledem k počtu informací a fotografií umístěných zde. V tomto bych tedy doporučovala pokračovat s tím, že bych se pokusila vyvinout ještě větší aktivitu například uspořádání soutěže, kterou bych nazvala „Jak pomáhám já“. Jednalo by se o soutěž, která by spočívala v tom, odeslat fotku, na které daný jedinec nějakým způsobem pomáhá vybrané cílové skupině. Podmínkou by byla odeslaná fotografie, na které by byla označena organizace STŘED, například logem. Fotka s největším počtem „like“ by se stala vítěznou. Pro autora by byla nachystána odměna, která nějak výrazně nezatíží rozpočet organizace, například v podobě trička s logem STŘED, odznaku taktéž s logem organizace a volné vstupenky na akce pořádané organizací – tím myslím například událost „Ples na Hájku“, která se letos v březnu konala poprvé. Soutěž by byla vyhlášena na dva měsíce, přičemž v případě ohlasu by se soutěže podobného rázu mohly po určitých odmlkách opakovat. Myslím si, že tento způsob propagace by mohl vést ke zvýšení informovanosti občanů. Rovněž by mohl, na základě zhlédnutí fotografií ostatních soutěžících, vzbudit touhu taktéž pomoci jako dobrovolník a uvědomění si potřeby dobrovolnictví. Což by bylo cílem především.

Jako hlavní prostředek propagace navrhuji realizaci projektu „Staň se celebritou a zároveň dobrovolníkem!“. Jednalo by se o projekt, jehož cílem by bylo natočit krátký reklamní spot, který by propagoval dobrovolnictví v okrese Třebíč. Aby přípravy a samotný projekt nebyl tak finančně a časově náročný a opravdu odrážel fungování veškerého dobrovolnictví v okrese Třebíč – nejen organizace STŘED, doporučovala bych propojení všech organizací, které by byly ochotné se zúčastnit. Tento spot by měla uvést jedna z vedoucích dobrovolnického centra větou typu „Nudíš a máš volný čas nebo chceš prostě jen poznat nové lidi, získat zkušenosti a pomoci druhým? Staň se dobrovolníkem!“. Následovala by krátká představení organizací a jejich činnosti, kde by figurovali samotní dobrovolníci s jejich klienty, případní další zájemci. O tom se zmíním později. V průběhu by bylo vhodné, aby se ke slovu, alespoň krátce dostala každá z vedoucích zúčastněných organizací, která by podpořila pár větami důležitost jejich činnosti. Na konci nahraného videa by mělo být shrnutí důležitých informací, kde je možnost se přihlásit jako dobrovolník, jaké jsou podmínky a podobně. Video bych navrhovala ukončit seskupením všech akterů a společně vykřiknout větu „Neváhej a přidej se k nám!“. Spot by měl trvat maximálně 5 minut, aby obsahoval vše důležité, ale aby naopak sledujícího nenudil nebo neodradil svou délkou ještě předtím, než si ho pustí. Vzhledem

k šetření „každé koruny“ bych k natáčení volila prostory daných organizací, případně organizací, kde dobrovolníci působí a rozhodně také venkovní prostory, dle potřeby záběrů. A teď k tomu nejdůležitějšímu, kdo bude v reklamním spotu působit? Jak jsem již zmínila zaměstnance organizací, které se budou videa účastnit, dále se souhlasem klienti dobrovolníků a v neposlední řadě asi ti nejdůležitější, a to jsou samotní dobrovolníci a potenciální adepti na ně. Na ty, kdo bude ve videu působit, bych vypsala nadneseně řečeno „konkurz“. Opět bych využila služeb sociálních sítí, kde bych prostřednictvím profilu organizací vytvořila událost s názvem projektu - tedy „Staň se celebritou a následně dobrovolníkem!“. Událost by byla určena široké veřejnosti. Obsahovala by veškeré informace, o co se jedná, kdo je zodpovědná osoba, kde je možné pokládat dotazy a především informace o schůzce případných zájemců. Nabídku bych navrhovala taktéž umístit na webové stránky organizací. Dále bych doporučila inzerci v místním zpravodaji. Už pouze hledáním adeptů na natáčení by se dobrovolnictví opět dostalo do povědomí veřejnosti. A vzhledem k tomu, že tyto osoby nemusí být pouze dobrovolníci, je velká šance, že při natáčení a „přičichnutí“ do světa dobrovolnictví se dobrovolníky opravdu stanou. Výsledný spot bych navrhovala uveřejnit opět na webové stránky organizací, nejlépe hned na úvodní stranu, dále na facebookové profily a především do místního televizního vysílání v Moravských Budějovicích a do kina Pasáž v Třebíči. Může sloužit také prezentaci na různých akcích pořádaných organizacemi, jako jsou dětské dny, charitativní události, prezentace organizací a podobné akce, kde se často objevují právě rodiny s dětmi jako hlavní cílová skupina.

5.4.2 Zohlednění nákladů návrhu

Vzhledem k tomu, že se jedná o propagaci neziskového sektoru, která se potýká s problémem nedostatku financí, snažila jsem se navrhnout doporučení tak, aby bylo z tohoto hlediska co nejpřijatelnější. První zmiňovaný návrh, týkající se doplnění webových stránek o motto „Přidej se k nám, potřebujeme právě tebe!“ je dá se říci bezplatný, vzhledem k tomu, že tomuto se bude věnovat speciální pracovník zajišťující propagaci ve své pracovní době. (Jeho mzda činí 90 Kč/h). Dalším bodem návrhu propagace bylo vyhlášení facebookové soutěže s názvem „Jak pomáhám já“. Tato soutěž by opět byla realizována v pracovní době zaměstnance, jehož náplní práce je starost o propagaci. Zde by se náklady týkaly pouze odměny pro výherce. Toho jsem doporučila ocenit volnou VIP vstupenkou na ples pořádaný organizací, dále tričkem, na kterém bude vyšito logo organizace – tričko 72 Kč/ks, výšivka 25 Kč/ks = 97 Kč/ks a odznáčkem též s logem organizace – odznak 11,98 Kč/ks, nátlak 4,50 Kč/ks = 16, 48 Kč/ks. (VENDY atelier, 2015). (V případě odběru většího množství firma nabízí nátlaky a výšivky zdarma). Nejnákladnější položkou v návrhu bude realizace projektu „Staň se celebritou a zároveň dobrovolníkem!“. Celková cena za reklamní spot v délce 3-5 min obsahující natáčení plus střih a upravení videa do finální formy se pohybuje mezi 5-8 tisíc Kč (*tc-photography*, 2015). Byla navržena cena 7 000 Kč s 30% slevou tedy 4 900 Kč. Dalšími náklady v této kampani bude inzerce ve zpravodaji v Moravských Budějovicích a v Třebíči. V rozhovoru s respondentkami jsem se dozvěděla, že se snaží o to, aby jejich inzer-

ce v tisku byla bezplatná a nezatížila tak rozpočet, tudíž zde taky počítám s nulovými náklady, co se týče Třebíče. V Moravských Budějovicích se cena za 1cm² černobílého textu pohybuje okolo 20 Kč. V případě, že bychom měli obrázek velký 10x10cm a byla by sjednána sleva ve výši 30%, náklady by činily 1400 Kč (MKS *Beseda*, 2015). Uvedení již hotového videa na webové stránky a facebookový profil by taktéž činily nulovou zátěž pro rozpočet dobrovolnických center. Dále jsem navrhovala ještě propagaci v kině PASÁŽ v Třebíči, kde uvedení reklamního spotu jeden měsíc stojí 1600 Kč s tím, že spot bude vysílán 2x denně a taktéž bude sjednána sleva 30%, tudíž vzniknou náklady 1120 Kč (MKS Třebíč, 2015). V rámci podpory dobrovolnictví městem Moravské Budějovice se reklamní spot organizace v Moravskobudějovickém infokanálu bude vysílat zcela zdarma. Spočítáme-li tedy celkové náklady na navržené doporučení – 97 + 16, 48 + 4 900 + 1 400 + 1120 = **7 533, 48 Kč**.

Jedná se o částku na momentální propagaci. Samozřejmě, že v případě, že by organizace vyzkoušela tento návrh, osvědčil se a měla zájem ho zopakovat, například facebookovou soutěž typu „Jak pomáhám já!“, zvýšily by se náklady o další výhry či odměny.

6 Diskuze

Cílem této bakalářské práce bylo vytvořit doporučení rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč. Prostřednictvím provedeného kvalitativního výzkumu jsem zjistila, co dobrovolnictví nejvíce trápí. Z výpovědí respondentek, se kterými jsem prováděla polostrukturovaný rozhovor vyplynulo, že největším problémem nejen v okrese Třebíč, ale v České republice celoplošně, je nedostatek finančních prostředků a především nezájem a nízká informovanost české společnosti o dobrovolnictví. Další bariérou, se kterou se okres potýká, je struktura obyvatelstva a slabý zájem mladší generace. Utvořila jsem si tedy tabulku pozitiv a negativ, kde jsem si vypsala prvky, které u dané organizace považuji za důležité, a současně vyplynuly z výzkumu. Větší část z nich jsem následně využila při tvorbě návrhu. Snažila jsem se především odstranit, lépe řečeno zmírnit intenzitu slabé stránky organizace a tou je jednoznačně propagace. Na ni jsem se zaměřila především proto, že ji většina dotazovaných zmiňovala jako největší kámen úrazu v rámci dalšího rozvoje organizace. V první části návrhu jsem se snažila využít příležitosti sociálních sítí a internetu společně s ostatními pozitivy a odstranit tak pomalu negativum v podobě nezájmu o dobrovolnictví. V druhé části jsem využila i spolupráce s ostatními dobrovolnickými centry. Vytvořila jsem tedy návrh, který si myslím, že by mohl poskytnout požadované výsledky, tedy zvýšení povědomí o dobrovolnictví a přivést do organizace nové dobrovolníky. Pomocí internetových stránek a facebooku jsem se snažila rozvinout již vyvíjenou činnost. Ve druhé části návrhu jsem se zabývala novou formou propagace – natočení reklamního spotu propagujícího dobrovolnictví v okrese Třebíč, kterou STŘED doposud nevyužívá a která by mohla oslovit budoucí dobrovolníky a „přinést tak své ovoce“. Nejen pro to, že se nejedná pouze o jednorázovou akci, ale materiál by mohl sloužit po delší dobu, ale hlavně také z důvodu možnosti zapojení spousty nových lidí do projektu, kteří se dříve v dobrovolnictví nepohybovali, a mohlo by je to tímto způsobem aktivizovat. Přinesla jsem tedy návrh, který v případě, že by ho daná organizace akceptovala, mohl „vnést nové světlo“ do dobrovolnictví v okrese Třebíč.

7 Závěr

Tématem této bakalářské práce bylo zpracovat doporučení rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč. V úvodu práce jsem charakterizovala základní pojmy, jež byly nezbytné pro orientaci a pochopení problematiky dobrovolnictví. Dále jsem popsala historii a uvedla právní úpravu týkající se této činnosti. Neopomněla jsem zmínit důležité roky, které se pro dobrovolnictví staly velice významnými. První část jsem ukončila přehledem odlišností neziskového sektoru v rámci krajů v České republice.

Následovala vlastní práce, kde jsem se snažila prostřednictvím kvalitativních výzkumů dobrat k cíli, který mi dal za úkol navrhnout doporučení rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč. Spolupracovala jsem s neziskovou organizací STŘED, z.ú., díky níž jsem mohla provést výzkum ve své práci. Jednalo se o výzkumy dva. První byl realizován formou polostrukturovaných rozhovorů a druhý formou analýzy dokumentů. Pro rozhovory jsem si vybrala čtyři respondentky, z čehož tři byly současnými nebo bývalými zaměstnankyněmi organizace STŘED a jedna žena zaměstnankyní Oblastní charity Třebíč. Rozhovory jsem zvolila proto, abych zjistila potřebné informace, které jsem díky jejich kvalifikovanosti a zkušenostem mohla získat právě od nich. Sloužily mi pro následné navržení doporučení. Za nejdůležitější informaci, kterou mi dotazované poskytly, považuji nedostatečnou informovanost české společnosti a její nezáměr o dobrovolnickou činnost. Z tohoto poznatku jsem se snažila vycházet v konečném doporučení. Analýza dokumentů mě přesvědčila o tom, že dobrovolnické činnosti se věnují spíše ženy, než muži, avšak překvapila mě cílová skupina, která se vyskytovala nejčastěji, a to byli lidé v produktivním věku. Zaměřila jsem se tedy ve svém návrhu na cílovou skupinu, která se v okrese Třebíč vyskytuje v dobrovolnické činnosti velice omezeně, a to jsou mladí lidé popřípadě mladé rodiny s dětmi. Navrhla jsem doporučení rozvoje především pomocí internetu a sociálních sítí, což už STŘED má sice velice dobře rozpracované, ovšem vždy se dá najít něco, co jde ještě vylepšit popřípadě doplnit a tak se stalo v mém případě. V druhé části návrhu jsem doporučila natočení krátkého reklamního spotu, který může mít v budoucnu různá využití. Vzhledem k tomu, že by to byla pro dobrovolnictví na Třebíčsku nová forma propagace, myslím si, že by mohla zaujmout a nalákat tak nové dobrovolníky a proniknout více do společnosti, což bylo hlavním záměrem. Propagaci jsem se snažila navrhnout tak, aby co nejméně zatížila rozpočet organizací. Je zpracována dle dostupných a potřebných materiálů včetně vyčíslení nákladů. Pokud by se tedy organizace rozhodla mnou navrženou formu propagace realizovat, je plně připravena k využití.

8 Přehled literatury

BERGEROVÁ, Marcela a Renata ČERVENKOVÁ. *Obyčejní lidé dělají neobyčejné věci*. Praha: Portál pro Hestia - Národní dobrovolnické centrum, 2005, 88 s. ISBN 80-7367-017-8.

BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 301 s. ISBN 978-80-247-3434-7.

BRUMOVSKÁ, Tereza a Gabriela MÁLKOVÁ. *Mentoring: výchova k profesionálnímu dobrovolnictví*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 150 s. ISBN 978-80-7367-772-5.

DEVEROVÁ, Lenka. *Společenský a legislativní rámec neziskového sektoru*. Praha: Agnes, 2008, 154 s. ISBN 978-80-903696-2-7.

FRIČ, Pavol a Rochdi GOULLI. *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001, 203 s. ISBN 80-86432-04-1.

FRIČ, Pavol, 2001. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*. Praha: AGNES. ISBN 80-902633-7-2.

FRIČ, Pavol a Tereza POSPÍŠILOVÁ. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Hestia, 2010. ISBN 978-809-0369-689.

KOHOUTEK, Rudolf. *Základy psychologie osobnosti*. Brno: CERM, 2000, 263 s. ISBN 80-7204-156-8.

MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2013, 395 s. ISBN 978-80-262-0213-4.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, 332 s. ISBN 80-247-1362-4.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 187 s. ISBN 978-80-86929-25-5.

RYBIČKA, J., ČAČKOVÁ P., PŘICHYSTAL, J. *Průvodce tvorbou dokumentů*. 1. vyd. Bučovice: Martin Stříž, 2011. ISBN 978-80-87106-43-3.

SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 372 s. ISBN 978-80-7367-681-0.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, 155 s. ISBN 978-80-247-4041-6.

ŠKARABELOVÁ, Simona. *Když se řekne nezisková organizace: příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 130 s. ISBN 80-210-3031-3.

ŠORMOVÁ, Lucie a Alžběta KLÉGROVÁ. *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, 24 s. ISBN 80-86991-68-7.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014, 377 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2006, 149 s. ISBN 80-7367-178-6.

Internetové zdroje

BusinessInfo.cz. [online]. 1997-2015 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/podnikatelske-prostredi/regionalni-informace.html>

Český statistický úřad. [online]. 2015 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Denní centrum Barevný svět, o.p.s. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.barevny-svet.eu/o-nas/>

DIAKONIE ČCE. [online]. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.domovmysliborice.cz/stredisko-diakonie-v-mysliboricich/>

DIAKONIE ČCE. [online]. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.domovmysliborice.cz/podporte-nas/dobrovolnictvi/>

- Dobrovolnik.cz. [online]. 2010 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/informace/historie-dobrovolnictvi/>
- epravo.cz. [online]. 2013 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zakladni-prehled-zmen-ktere-prinasi-novy-obcansky-zakonik-pro-nestatni-neziskove-organizace-92357.html>
- Evidence nestátních neziskových organizací (Evidence NNO). [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.isnno.cz/evidencennov10001/DesignPages/SeznamNNO.aspx>
- Evropský rok dobrovolnictví 2011. [online]. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/evropsky-rok-dobrovolnictvi-2011/>
- HESTIA. [online]. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.hest.cz/cs-CZ/o-hestia>
- Informační centrum OSN v Praze: 2001: Mezinárodní rok dobrovolníků. [online]. 2000 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=667>
- KADET. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://oskadet.cz/zakladni-informace/>
- Ministerstvo vnitra České republiky. [online]. 2014 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-novele-zakona-o-dobrovolnicke-sluzbe.aspx>
- MKS Beseda [online]. [cit. 2015-05-20]. Dostupné z: <http://www.besedamb.cz/cenik-inzerce/>
- MKS Třebíč [online]. [cit. 2015-05-20]. Dostupné z: <http://www.mkstrebic.cz/nabidka-inzerce/>
- Neziskovky.cz [online]. 2013 [cit. 2015-05-21]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/sdata/stat_NNO_tabulka_1990_2013_619.pdf
- Oblastní charita Třebíč. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://trebic.charita.cz/o-nas/>

Participace. [online]. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Participace>

ROZHODNUTÍ RADY o Evropském roku dobrovolnictví (2011). In: [online]. 2009 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com%282009%290254_/com_com%282009%290254_cs.pdf

STŘED, o.s. | Cílová skupina. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://www.stred.info/cze/index.php?action=page_detail&id=55

STŘED, o.s., | Historie organizace. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://www.stred.info/cze/index.php?action=page_detail&id=10

STŘED, o.s. | Předmět činnosti. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://www.stred.info/cze/index.php?action=page_detail&id=56

VENDY atelier [online]. [cit. 2015-05-20]. Dostupné z: <http://vendyatelier.cz/story/reklamni-predmety>

Vrátka o.s. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.vratka.cz/obsah/kdo-jsme>

Všeobecná deklaráce o dobrovolnictví. [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/vseobecna-deklarace-o-dobrovolnictvi/>

Výroční zpráva 2013: Annual report. STŘED, o.s. [online]. s. 40 [cit. 2015-04-2]. Dostupné z: http://www.stred.info/cze/index.php?action=page_detail&id=92

Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě). In: 198/2002 Sb. 2002. [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-198>

Osobní zdroje

Realizované rozhovory:

Vedoucí dobrovolnického centra STŘED, z.ú., Třebíč, 2015

Zástupkyně ředitelky STŘED z.ú., Třebíč, 2015

Bývalá vedoucí dobrovolnického centra STŘED z.ú., Moravské Budějovice, 2015

Vedoucí dobrovolnického centra Oblastní charita Třebíč, Třebíč, 2015

Podklady pro vyčíslení nákladů:

Tomáš Čermák, tc-photography, Moravské Budějovice, 2015

Václava Vomáčková, VENDY atelier, Moravské Budějovice, 2015

Dokumentace STŘED, z.ú.

Přílohy

A Struktura otázek rozhovoru

Základní výzkumná otázka zní:

„Jakým způsobem docílit rozvoje dobrovolnictví v okrese Třebíč?“

Specifická výzkumná otázka č. 1:

„V jakém stavu se nachází dobrovolnictví nyní?“

Tazatelská otázka č. 1₁:

„V jakém stavu, si myslíte, že se nachází dobrovolnictví v okrese a zároveň v ČR nyní?“

Tazatelská otázka č. 2₁:

„Myslíte si, že jsou významné rozdíly v rámci okresů či krajů?“

Tazatelská otázka č. 3₁:

„Zvyšuje/snižuje se počet dobrovolníků nebo se množství pohybuje pořád kolem stejné hranice, vezmeme-li v potaz dlouhodobější hledisko?“

Tazatelská otázka č. 4₁:

„Pokud přejdeme k otázce financování, co k němu můžete říci? Myslíte si, že je systém dostatečně rozvinut a dobrovolnictví dostatečně financováno?“

Tazatelská otázka č. 5₁:

„Jaká je finanční situace konkrétně v organizaci Střed? Jsou oblasti, na které se peněz vyloženě nedostává a přitom jsou v rámci fungování a rozvoje důležité?“

Specifická výzkumná otázka č. 2:

„Jaké jsou zamýšlené cíle v oblasti dobrovolnictví do budoucna?“

Tazatelská otázka č. 1₂:

„Jste spokojena s chodem dobrovolnického centra? Co by se dalo zlepšit?“

Tazatelská otázka č. 2₂:

„Jaké máte cíle v rámci vývoje organizace Střed popř. dobrovolnického centra?“

Tazatelská otázka č. 3₂:

„Jsou tyto cíle plněny? Nebo alespoň částečně? Pokud ne, co si myslíte, že je hlavní příčinou?“

Tazatelská otázka č. 4₂:

„Která oblast dobrovolnictví je dle Vašeho názoru nejvíce a naopak nejméně rozvinutá? A co to zapříčiňuje?“

Tazatelská otázka č. 52:

„Co si myslíte, že brání v dalším rozvoji dobrovolnictví?“

Specifická výzkumná otázka č. 3:

„Jak získat nové dobrovolníky?“

Tazatelská otázka č. 13:

„Jaká cílová skupina dobrovolníků se objevuje nejvíce a proč?“

Tazatelská otázka č. 23:

„Co na ně nejvíce „platí“ v rámci motivace? Popř. Jakým způsobem se staráte o to, aby již aktivní dobrovolníci zůstávali dobrovolníky?“

Tazatelská otázka č. 33:

„Myslíte si, že například vzdělání nebo náboženství ovlivňuje to, jestli se člověk stane dobrovolníkem nebo záleží spíše na povaze a osobních hodnotách?“

Specifická výzkumná otázka č. 4:

„Jak se společnost staví k dobrovolnictví?“

Tazatelská otázka č. 14:

„Jak si myslíte, že široká veřejnost vnímá dobrovolnictví?“

Tazatelská otázka č. 24:

„A jaký k němu mají vztah média? Propagují ho dostatečně?“

Tazatelská otázka č. 34:

„Kolik prostředků je věnováno propagaci? Jak časových, tak finančních?“

Tazatelská otázka č. 44:

„Kolik pracovníků se podílí na snaze o rozvoj organizace? Jakým způsobem?“

Tazatelská otázka č. 54:

„Jsou tyto způsoby efektivní?“

B Ukázka kódování rozhovoru

- Jak si myslíte, že široká veřejnost vnímá dobrovolnictví? A jaký k němu mají vztah média?

nezájem veřejnosti
 Řekla bych, že široká veřejnost o dobrovolnictví zájem nemá, dívají se na nás pořád tak, jako bychom
předsudky
 byli mimozemšťani. Nedokážou to vůbec pochopit, občas se najde světlá výjimka, ti lidi tu práci
neinformovanost *výjimka*
 obdivují, ale myslím si, že u nás je to pořád nastavený tak, že je to něco, jakože na okraji. Že to je
podobaj společnosti
 oproti jiným zemím v Evropě, kde je dobrovolnictví bráný jako prestiž, jako nějaká služba, jakoby
řiznovodost - odlišnost
 lidem nebo nějaká solidarita, tak u nás to tak není. Prostě těžko říct jestli je to tou generací a jestli
pitčiny
 přijde lepší. Dívají se na to skrz prsty, jsou k tomu nedůvěřivý, je to pro ně jako nepochopitelný. Je to
podobaj společnosti
pitčiny
 asi nějakou výchovou a generací, ve který jsme vyrůstali a těžko říct, jestli přijde nová nebo lepší.
 Myslím si, že ne.

- V jakém stavu, si myslíte, že se nachází dobrovolnictví v okrese nyní?

podobaj společnosti
 Tím, že je tady velká nezaměstnanost a ty lidi nejsou úplně nastavený na to, pomáhat druhým a ještě
struktura obyvatelstva
 tím, že tady třeba není univerzitní město, tak je to v tom těžký jo, takže to dobrovolnictví jsou lidi,
 kteří za tím jdou zčásti z důvodu, že chtějí získat zaměstnání, což mi vůbec nepřijde špatný, prostě je
neinformovanost
 to tak jak to je a možná maj pořád ještě málo informací o dobrovolnictví, že jim to právě může i
šance / pomoc
 otevřít ty cesty k té profesi, takže stav je takovej neutrální.

- Myslíte si, že jsou významné rozdíly v rámci okresů či krajů?

regionální odlišnosti *struktura obyvatelstva*
 Určitě jsou významný rozdíly. Tím, že je tady velká nezaměstnanost, tím že nejsme univerzitní město,
odlišnosti
 tak je to třeba v porovnání s jinejma okresama nebo městama takový znevýhodněný. Hodně se to

C Registrační karta dobrovolníka

STŘED, z. ú.
 Mládežnická 229, 674 01 Třebíč
 Tel.: 568 843 732, 775 725 655, IČ: 708 708 96
 www.stred.info, e-mail: email@stred.info, facebook/STŘED,z.ú.

REGISTRAČNÍ KARTA DOBROVOLNÍKA

Jméno a příjmení:		
Narozen/a:		
Rodné číslo:		
Ulice:	Město:	PSČ:
Telefon:		
E-mail:		
Zaměstnání/studium:		
Vykonával/a jste někdy dobrovolnickou činnost? <p style="text-align: center;">ANO/NE</p> Pokud ano, kde a jak? ☺		
Proč jste se rozhodl/a zapojit do dobrovolnické činnosti?		
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Zkušenosti ☐ Praxe ☐ Možnost získat zaměstnání ☐ Volný čas ☐ Seberealizace ☐ Poznat nové lidi/nové prostředí <p>(Prosím označte křížkem)</p>		
Jak často se můžete věnovat dobrovolnické činnosti? (Prosím označte křížkem)		
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Jednorázově ☐ Krátkodobě (týdny) ☐ Dlouhodobě (měsíce) 		

Co vás láká nebo zajímá:
(Prosím označte křížkem)

- Děti a mládež
- Senioři
- Lidé se zdravotním handicapem
- Propagační aktivity, administrativa
- Dobrovolnictví v knihovně
- Jiné

Jak jste se o Dobrovolnickém centru dozvěděl/a?
(Prosím označte křížkem)

- Od přátel
- Na přednášce – jaké?.....
- Z médií – jakých?.....
- Jinde – kde?.....

*Souhlasím s tím, že Dobrovolnické centrum, STŘED, o. s., použije výše uvedené informace pouze pro vnitřní potřebu, pro potřebu statistických výstupů a k informování organizace, kterou jsem si vybral/a.
(Podle §16 odst. 3., zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů).*

_____ Datum _____ podpis dobrovolníka _____ Přijal/a

Zdroj: dokumentace STŘED, z.ú.

D Finanční vyčíslení návrhu

13 Tabulka finančního vyčíslení návrhu

Předmět vzniklého nákladu	Původní cena v Kč	Sleva v %	Celkem v Kč
Tričko + výšivka	72 + 25	0	97
Odznáček + nátisk	11, 98 + 4, 50	0	16, 48
Inzerce ve zpravodaji - MB	2 000	30	1 400
Natáčení reklamního spotu	7 000	30	4 900
Promítání reklamního spotu v místním kině - Třebíč	1 600	30	1 120
Vzniklé náklady celkem	-	-	7 533, 48

Zdroj: vlastní zpracování dle VENDY atelier, MKS Beseda, tc-photography, MKS Třebíč